

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst Din 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODEUŠNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NEJASEN POLOŽAJ V ŠPANJI

Po zasebnih vesteh revolucija na Španskem napreduje, po vladnem poročilu pa je upor že zadušen

London, 16. decembra. Ker so vse zveze s Španijo prekinjene, je zelo težavno ustvariti si vsaj približno točno sliko o dogodkih, ki se tamkaj razvijajo. Zadnje vesti, ki prihajajo preko meje, pa kažejo na to, da gre za močno in dobro organizirano revolucionarno gibanje, ki je očito naprejeno proti monarhiji in čijega cilj je proglašenje republike. Sprva se je sodelo, da je bil upor v Jaci le lokalnega značaja. Tekom včerajšnjega dneva so pa nastali dogodki, ki kažejo, da je bil upor v Jaci le začetek revolucionarne akcije, ki se je naglo razširila skoro po vsej Španiji. Po zadnjih vesteh iz Madrida je izbruhnila v vsej Španiji revolucija in je bila že sestavljena revolucionarna vlada. Kje se ta vlada nahaja, trenutno ni znano. Uporniška letala so se zbrala na letališču Ovatrovientes, ki so ga pa obkrožile medtem že vladne čete. Vlada je takoj nato proglasila obsedeno stanje za vso državo.

Po poročilih iz Hendaje so revolucionarji včeraj zjutraj udri v urade guvernerja v San Sebastianu in ubili dva stražnika. Dospela ojačenja so upornike zopet pregnala.

Pariz, 16. dec. Ker so vse zveze s Španijo še vedno prekinjene in je cenzura zelo stroga, ni možno dobiti točnih poročil. V Parizu je bila davi razširjena vest, da so v Španiji proglasili

republiko. Potrdila te vesti ni. Potrjuje pa se vesti, da je zaradi justifikacij v Jaci izbruhnila splošna stavka. V Londonu so v velikih skrbih za usodo španske kraljeve družine. Kraljica je Angležinja in sestrčina angleškega kralja Jurija. Pred kratkim je posetila z dvema hčerkama Anglijo. Straža okoli kraljevske palače v Madridu je bila močno ojačena.

Berlin, 16. decembra. Madridski poročevalec »Berliner Tageblatt« poroča, da je za danes proglašena splošna stavka sindikalistov samo revolucionaren pokret, ki naj bi vrgel monarhijo in proglasil republiko. Po govoricah, ki so razširjene v Madridu, je baje izbruhnila revolucija v naslednjih mestih: Bilbao, Valencia, San Sebastian, Sevilla, Cadiz, San Fernando in Barcelona. Te vesti dosedaj še niso potrjene. Danes ob 10. popoldne je letalo nad notranjim delom Madrida letalo ter metalo na vojašnice proglase, v katerih se pozivajo vojaki, naj se priključijo revoluciji, ki zmagovalno napreduje. Narod in armada sta se baje združila. Proklamacija zaključuje z grožnjo, da bodo vojašnice v pol urah zletele v zrak, če se vojaki ne bodo udali. V Madridu dosedaj splošna stavka še ni bila izvedena. Tudi v Barceloni vlada na zunaj popoln mir. Dopisnik je imel priliko razgovorjati se z raznimi višjimi častniki o polo-

žaju, pri čemer so vsi zatrjevali, da so čete zelo ogorčene zaradi izvršitve smrtnih razsodb nad uporniški voditelji.

Špansko uradno poročilo

Pariz, 16. decembra. AA. Po poročilu iz Madrida iz vladnega vira vlad po vsej Španiji mir. Neznatni nemiri so bili samo v San Sebastianu, kjer se je pešiča komunistov polastila prefektura.

O uporih letalcev se doznava, da so se nezadovoljni oficirji polastili vozil in da so bili zavzeli radio postajo. Odtod so vsem svetlo razglasili, da je bila v Španiji proglašena republika. Letala so poletela nad Madrid in metala revolucionarne letake, vladni zveste čete pa so letala obstreljevale.

Madrid, 16. decembra. AA. Iz vladnega vira poročajo: Čim so se pojavili nemiri, je orožništvo zasedlo vse javne zgradbe.

Madrid, 16. decembra. AA. Mehaniški letališča so izjavili, da jih je vodstvo, čim so zjutraj prispeli na delo, obvestilo o tem, da bo upor. Vsakega je bila izročena puška. Oni, ki so se pozivu uprli, so bili zaprti. Vladi zveste čete so nastopile proti upornim letalcem s topom. Vendar ni bilo človeških žrtev. »ABC« smatra, da se med prijetimi oficirji nahaja tudi Franco.

smo imeli z avtomobilom smolo, ker smo se s prvim kolesom zarili v gnojšče.

Kakor se mi zdi, je imel tudi resnični avto na Viču smolo in defekt. Videli smo ga namreč stati in Jelovešek je naročil policijski stražnik, naj telefonira resnični postaji po drug avto. Počutim se dobro in tudi peče me ne več. Kakor vidite, mi je ostala tudi še kita, tako da še vedno ni nič z bubikopom.

V splošni bolnici v II. nadstropju na kirurškem oddelku št. 47. hodi po sobi gori in doli

župnik Lambert Ramšak

Z Vrha pri Sv. Treh kraljih in dela družbo težko bolnemu župniku g. Vidicu. Ker g. Vidic leži, sem seveda njega smatral za ranjenca. G. župnik se je pa nasmehnil in popravil mojo zmotu. Doma je ta korenjak iz Braslovč v Savinjski dolini, enerski in močan, saj je bil v vojni, v Švici tudi boksač in si je tudi doma že polomil rebra. Pripoveduje, da ni niti za trenutek izgubil prisotnosti duha in da je bil ves čas popolnoma miren.

»Vozili smo zelo počasi, smešno počasi. Z dekanom sva sedela zadaj, in njemu se imam zahvaliti, da sem ostal živ. G. dekan me je namreč povabil na sedež poleg sebe prav zadaj.

Pred nesrečo nismo videli ničesar. — Črna črta — plamen — in vrglo nas je na levo. Priletel sem z desne strani najbrž na vogel desnega sedea. Zlomil sem si levo roko v rameni sklepu, utišen imam pa tudi prsni koš na desni.

Tudi nvgzor počesani melirani lasje g. župnika so močno osmojeni in rumeni. Ko sem stopil, sem videl vse sedee podrti, a nobenega človeka, pa tudi nobenega krika nisen čul, — samo plamen in neznočna vročina. Treščil sem takoj po oknu, razbil šipo ter zlezal na prosto. Ob razbitih šipah sem si malo ranil roko, vendar ni to nič. Potem so od zunaj kmetje pobijali šipe in nekdo mi je iz avtomobila dal aktovko in osmojen klobuk. Wiesbauerjeva je bila tako preplašena in je imela od groze tako izpremenjen obraz, da je nisen spoznal. Dekan je bil ves v krvi kakor zaklan. Od krvavih rok mu je visela koža kakor cunjce. Umivali so ga drugi z vodo in umival se je tudi sam, vendar sem pa videl, da me ne razume, čeprav je hodil okrog. Htel sem gledat druge, ki so bili grozno polomljeni in ožgani. Pogačnik je sedel na klopi, popolnoma otrpel, in groza mu je gledala iz motnih oči, iz srede obraza mu je pa visel nos čez brado. Strašno...

Šele čez pol ure se je dekan zavedel, začuden pogledal po rokah in dejal: »Glej, ves sem krvav, kaj pa je? Potem sem šel gledat avto, ki je bil popolnoma razbit. Počutim se dobro, samo vso noč sem hodil okrog in pokadil 20 cigaret. Železne sem nature in pobiti me bodo morali, da bom umrl. Boli sicer hudo in zakajlajati seveda ne smem, a v kratkem bom zurnaj.

In še nadalje pripoveduje energični ranjenec:

Pri Mihevcu je gorelo meso, — vsi so bili nepoposni reveži. Ko so šoferja položili na tla, je prestal dihati, kmetica je pa prinesla jajce in mu ga položila na »žličko«, to je kost med trebuchom in prsnim košem. Tako namreč kmetje konstatirajo, če človek še sope. Mihevcu je zgorela vsa obleka in tudi meso po nogah in po trebuhu, le usnjeni plašč je bil cel. Obraz njegov pa ni bil opečen, samo okrog in okrog obraza mu je zijala rana, ker sta mu počila koža in meso.

Trčili smo ob lokomotivo, ki nas je vrgla naokrog, a avto se ni prevrnil. Videl pa nisen prednjih koles, ker so se menda zarila v jarek. Tudi Ramphija so pozno izvele izpod avtomobila in ga na desni strani gasili s snegom.

Plamen ni dolgo trajal, med ranjenci se mi je za zdel Ramphij najbolj razbit in polomljen. Tudi gorel je gotovo, ker je imel desno nogo brez hlačnice, za čudo, da je bil pa ves čas pri popolni zavesti. Nič ni stokal in tožil, le za cigareto je prosil. Desna noga, ki jo ima trikrat zlomljeno, je bila mnogo daljša od leve in jo ranjenec ni prav nič čutil. Obraz je imel ves krvav in tudi oko je bilo zalito.

Pogačnika sem nagovarjal, ko je sedel, a ni se premaknil, niti trenil z očesom. Niti odgovoril ni za nikogar se ni zmenil. Le tisti strašni nos...

Da smo imeli tudi na Viču defekt, je pomota. Nasprotni nam je namreč prišel iz Ljubljane drugi resnični avtomobil, ki je tudi hitel na kraj nesreče. Ker je bil pa ta avto brez verig, ni mogel po snegu naprej in je obstal. Naš šofer mu je naročil, naj čaka, dokler se ne vrne iz bolnice in hiteli smo dalje v Ljubljano.

V veliki dvorani v prvem nadstropju ležita Pogačnik in čevljarski mojster Ramphij.

Sprevednik avtomobila Pogačnik ima vso glavo obvezano, a okrog ust se

mu pozna še kri. Je pri popolni zavesti in pripoveduje:

»Vlaka nismo videli, pač sem ga pa slišal zapiskati in v tem je počilo, kakor bi ustrelil. Potem pa ne vem nič več. Glavo imam vso razbito in zašito. Boli me pa ne več.

Kaj pravi Ramphij?

Ramphij se vidijo iz obvez samo usta in desno oko. Roki sta obe obvezani, opečen je tudi po hrbtu in zlomljeno ima desno nogo v stegnu in nad stopalom, levo pa v stegnu. Sežgani ima pa tudi obe roki.

Natanko se vsega spominjam, ko je Nace prijel za zavoro in tedaj sem šele zagledal vlak. — In že smo zadel naravnost v sprednji odbijač lokomotive. Vse je bilo kakor v sanjah. Mene je zagrabilo za nogo in me potegnilo pod motor, da so ga potem morali z železnim drogrom vzdigniti z mene in sem imel nogo popolnoma zavito okrog njega, da se je videla kost, ko so me izvele v ven. Ves čas sem bil v ognju. Pred kratkim sem se oženil in doma me čaka žena Ivanka z osmi mesecev staro Emico. Glavo imam vso razrezano in polno sponk v nji, pri svesti sem bil pa prej, med nesrečo in sem tudi sedaj ves čas. Ponoči sem nekoliko spal, ker so mi dali injekcije. Dosej sem lahko prenašal bolečine, sedaj me je pa pričelo strašno boleti. (Naglo sem se poslovlil od ranjenec, ki sem o njih zvedel še toliko, da sta Pogačnik in Ramphij ranjena zelo težko in zelo nevarno. Na postelji v bližini je sedel orožnik Meglič, ki ga poznamo iz boja na Jezerskem. Ob bergiji je še, vendar pa upa, da kmalu zapusti bolnico in prav srčno pozdravlja vse čitatelje »Slovenskega Naroda«.

Preiskava

Direkcija državnih železnic je takoj uvedla preiskavo, da dožene, kaj je pravi vzrok nesreče. Že včeraj popoldne je na kraj nesreče odpotovala posebna komisija železniških strokovnjakov, ki je proučila vse podrobnosti nesreče. Komisija je tudi danes nadaljevala preiskavo in jo bo najbrž popoldne zaključila.

Poincare težko bolan

Pariz, 16. decembra. AA. Poincare je prebil še dokaj dobro noč. Njegovo stanje je ščacionarno. Njegovo pravo stanje bo razvidno šele čez dva tri dni. Po izjavah zdravnikov sklepajo, da je Poincarjevo stanje dokaj resno.

Nemška carina na uvoz jeklenar

Beograd, 16. decembra. AA. Odbor za okrepitev nemško-jugoslovenskih odnosov je obvestil gospodarske organizacije, da je bila 3. decembra t. l. objavljena nova tarifa za uvoz jeklenar kot živinske hrane. Nova carina v znesku 18 mark velja od 4. decembra.

Napredek angleške filmske industrije

London, 16. decembra. AA. »Daily Herald« naglašava velik napredek angleške filmske industrije, ki daje ljudem milijon funtov šterlingov zaslužka. »Daily Herald« meni, da je k temu mnogo pripomogel zakon o filmski industriji iz leta 1927.

Konferenca o trgovski plovbi

Pariz, 16. decembra. AA. V soboto je bilo zaključeno decembrsko zasedanje podobora mednarodne trgovske zbornice o trgovski plovbi. Pododbor bo izročil Društvu narodov spomenico o sedanjem položaju trgovske plovbe. Pododbor opozarja zlasti na ukrepe portugalske vlade, da zaščiti domačo plovbo. Delegati posameznih držav so zahtevali energične protiukrepe.

Angleški protest v Moskvi

London, 16. decembra. AA. Na vprašanje v parlamentu o odgovoru SSSR na britsko noto zaradi komentarjev sovjetskega komisarja proti angleški vladi v procesu proti ruskim profesorjem, je Henderson odgovoril, da je naročil britskemu poslaniku v Moskvi, naj obvesti komisarja za zunanje zadeve, da britska vlada ni zadovoljna z zadržanjem sovjetske vlade v tem vprašanju.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.76. — Berlin 13.4525 — 13.4825 (13.4675). — Bruselj 7.8905. — Budimpešta 986.70 — 989.70 (288.20). — Curih 1095.9. — Dunaj 793.57 — 796.57 (795.07). — London 273.69 — 274.49 (274.09). — Newyork 56.295 — 56.495 (56.395). — Pariz 221.99. — Praga 167.22 — 168.02 (167.62). — Trst 294.8975 — 296.8975 (295.8975).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9.1260. — Pariz 20.255. — London 25.035. — Newyork 515.525. — Bruselj 72. — Milan 26.9925. — Madrid 52. — Amsterdam 207.65. — Berlin 122.88. — Dunaj 72.55. — Sofija 3.73. — Praga 15.295. — Varšava 57.80. — Budimpešta 70.225. — Bukarešta 3.06.

Katastrofa vrhniškega avtobusa

Vrhniški avtobus je včeraj popoldne zavezil v vlak, se prevrnil in zgorel — Vsi potniki so ranjeni — šofer umrl v bolnici — Kaj pripovedujejo ranjenci

Ljubljana, 16. decembra.

Današnje »Jutro« je že obširno poročalo o strašni nesreči, ki se je pripetila včeraj ob 13.35 na cesti Ljubljana-Vrhnik med Drenovim gričem in Logom. Tam je zavezil vrhniški potniški avtobus v vlak, ki je odšel ob 13.51 iz Ljubljane. Karambol je bil tako silen, da je avtobus odletel v bližnji jarek, se spredaj popolnoma razbil in zaradi nastale eksplozije tudi začel goreti. V avtobusu je bilo 7 potnikov, ki so bili hipoma v plamenih. V ljubljansko bolnico so morali prepeljati 7 žrtev strašne katastrofe, od katerih je ena in sicer šofer Ignac Modrijan — ne Mihec, kakor je bilo prvotno poročano — snoči že podlegel poškodbam. Naš urednik je posetil druge ponesrečence v bolnici in v nastopnem prinašamo podrobnosti grozne nesreče po njihovem lastnem opisu.

V drugem nadstropju »Leonina« na številki 47 leži sam

dekan Ivan Kette

Glava mu je vsa povita z obvezami, obraz je modrikast in zatekel, ustnice počene, roki pa obe poviti do komolca. Opečen je namreč na levi roki samo na spodnjem delu, na desni pa tudi po zgornji lahki. Zerk je opečena tudi desna noga, a po hrbtu ni opečen, kakor javljajo v listih. Gospod dekan je pri polni zavesti in z vso uslužnostjo pripoveduje, čeprav težko govori:

»Niti ne vem, da smo trčili. Naenkrat sem se zavedel v hiši, ko me je močil neki mož in sem zagledal ranjence. Spominjam se, da sem takoj rekel župniku Ramšaku, naj da enemu med njimi takoj odvezo. Zdi se mi, da je bil to šofer Modrijan, kakor se piše, pri Mihevcu je pa samo njegovo hišno ime. Revež je bil v nedeljo prvič oklican in nevesta je prišla ponj iz Amerike. Strašno je usoda!

Iz avtomobila v resnici ni mogoče videti vlaka. Listi tudi niso pravilno poročali, kako smo padli, ko smo zadelo avto vlak. Na tleh je ležala punčka Mihaela Tomšiča, mislim, da je učenka IV. razredne osnovne šole na Vrhniku, ki se vozi v Ljubljano v Glasbeno Matico učiti se klavir. Nanjo je padla G. Dolenčeva, gostilničarka v znani gostilni »Mantua«. In na obvede sem padel jaz.

Spominjam se tudi, kako je g. Wiesbauerjeva opotekala po hiši in sem jo jaz prijel za roko, da bi ji pomagal. Vendar sem v tem trenutku zopet izgubil zavest.

G. Dolenčeva je k sreči imela toliko prisotnosti duha, da je tekla takoj z malo Mihaelo k sosedu in zahtevala olja, da se

je z njim namazala. Čudno je, da sem opečen tudi na nogi, a so spodnje blaže vendar ostale cele. Po nesreči sem ves čas hodil okrog, vendar pa sem bil zmeden in sem tudi sam našel pot po stopnicah, ko sem z Joškom Jelovškom pripeljal v »Leoninum«. Tudi sedaj bi vstal, ker tako ležim, pa mi je nerodno stati, ker je glava tako težka. Potolčen sem tudi znotraj na željsti in sem izgubil en zob, eden je pa zlomljen in se tudi hudo maje.

Moja in kolega Ramšaka sreča je bila, da sva sedela prav zadaj. Ko je g. Wiesbauerjeva, ki je torej prej sedela poleg G. Dolenčev pred nama, vstala in sedla naprej, sem ji še rekel: »Gospa, kaj bi bili neki tako firbčni«, danes pa vem, da je škoda, ker ni bila še bolj radovedna.

Ko sem prišel v »Leoninum«, me je obvezal dr. Krajec. Nekoliko sem sicer spal, ker so mi dali injekcije in se počutim primeroma dobro, vendar pa peče, zelo peče.

Gospod dekan se je prijazno poslovlil z željo, naj točno obvestimo javnost, da ne bodo prebivalci na Vrhniku in v njeni okolici preveč plašeni.

Ga. Just Wiesbauer

leži v pritličju »Leonišča« skupaj z g. Franjo Dolenc. Ko sem vstopil, je takoj protestiral in sicer prav živahno, da mi ničesar ne pove, češ, da so jutranji listi pisali vse narobe. G. prof. Kotnik, ki upravlja tudi službo spovednika v zavodu, je pa živahno damo kmalu potolažil in tudi ga. Wiesbauerjeva je prav rada dala obširne informacije. Pri tem ni pozabila omeniti, da njeni avtomobili vsako popoldne brezplačno prevažajo naš list na Vrhniko. Ranjena je le lahko in sicer ima eno uho ranjeno od udarca in ima osmojene tudi lase: »Bubikopf je že bil in bo ostal, čeprav sem si pustila že rasti lase. No, naj bo tako ali tako.«

»Vlaka s ceste videti ni mogoče, ker ga zakriva kmetija. Rampe na tej cesti ni kljub temu, da je cesta državna. Že večkrat so prebivalci prosili zanj in sta tudi sosedu zadovoljna, da bi opravljala to majhno službo, vendar pa uprava železnice proučje ni nikdar uslišala. Naš voznik red je vedno tako urejen, kar se lahko tudi prepričate iz njega, da nikdar ne vozimo ob istem času kakor vlak. Ker pa je bila zaradi snega slaba cesta, ni šofer mogel voziti s 30 do 35 km na uro kakor navadno, temveč je vozil silno počasi in komaj z 20 km na uro, da se je norčeval iz počasnosti celo g. dekan. Zaradi počasne vožnje smo seveda imeli zamudo, a na nesrečo je imel zamudo tudi vlak, česar seveda mi nismo mogli vedeti.

Vlaka nismo niti videli, niti slišali. In

ko je šofer z vso silo zavrl, je bilo že črno, pozneje pa nič več. Ko sem zagledala ogenj okrog sebe, sem zadnja skočila skozi vrata in videla, da smo v jarku. Povdarjam posebno, da je bil šofer Nacek Modrijan vedno priden, zanesljiv in skoro pretirano previden. Vlaka pa ni mogel slišati zaradi ropotanja avtomobila po slabi cesti in glasne govorice v avtomobilu.

Ostali so ležali v avtomobilu in sicer spodaj mala Mihaela, Dolenčeva gospa in dekan Kette, ter klicali na pomoč. Vlekla sem dekana ven, a kaj more ženska moč pri takem velikanu. Vlak je peljal kakih 50 korakov naprej in obstal, potniki pa so priskočili na pomoč. Kmetje so bili tako preplašeni, da niso vedeli, ne kod ne kam, in so samo strmeli v ponesrečence. Šele čez nekaj časa so jih znosili v hišo k Ruparju.

Ko sem se nekoliko zavedla, sem videla kasirja Pogačnika, ki je tudi izučen mehanik, zbežano letati po travniku naokrog, je potem pa padel in po vseh štirih šel proti ljudem. Na kolenskih je prosil kmete pomoči, a prestrašeni kmetje niso vedeli, kaj početi. Jaz sem samo klicala, naj rešijo druge. Sicer pa ne vem natanko, kako je bilo, ker sem si pretresla pri padcu tudi možgane. Tam je ostala tudi moja torbica in uhan, ki ga mi je odrgalo iz ušesa.

Ga. Wiesbauerjeva, ki se kljub bolečinam drži prav pogumno, je tudi pripomnila, da je to prva nesreča po treh letih in da sta podjetje njenega moža pohvalila sama policija in magistrat, da je njegovo podjetje najmirnejše in vedno brez pritožb. Ko sem govoril že z g. Dolenčev, je ga. Wiesbauerjeva v skrbih in solzah tiho vzdihnila: »Ah, kako bo prišel moj mali sem — se bo zopet kaj naredilo.«

Ga. Dolenčeva

ima zavezano vso glavo in obliži tudi čez nos, obvezani ima pa tudi opečeni roki. Rane so le lahke.

Tudi ona ni ničesar videla in spominja se samo, da je padel dekan na njo. Bil je pa dekan kljub temu, da je hodil okrog, v popolni nezavesti. Umival se je celo z vodo, ker se pač ni zavedal težkih posledic.

Jaz sem pa zletela z malo Mihaelo v drugo hišo, kjer mi je žena tudi takoj ponudila vode, pa sem zahtevala olja in si takoj izmila rane. Malo sem obvezala, ker se je potokla na nogi, drugega, ji pa ni bilo ničesar, ker je ležala pod menoj in dekanom in plamen ni mogel do nje. Mihaelo Tomšičevo je moj mož takoj odpeljal domov.

Z vlakom se je peljal tudi g. Jože Jelovšek in ker ni bilo v resnem avtu več prostora za nas, je prihitel g. Jelovšek s svojim avtomobilom in pripeljal sem v »Leonišče« g. dekana g. Dolenčev in mene. A tudi pri prihodu v »Leonišče«

Konferenca o zvezi Slovenije z morjem

Danes dopoldne je imel akcijski odbor za zgradbo železnice Kočevje—Sušak v magistratni posvetovalnici važno konferenco

Ljubljana, 16. dec. Danes dopoldne ob 9. se je sestel v mestni posvetovalnici akcijski odbor za zgradbo železnice proge Kočevje - Sušak, ki bi tvorila najkrajšo zvezo Slovenije z morjem. Ta akcijski odbor je bil, kakor znano, izvoljen na konferenci gospodarskih krogov dne 6. julija na Sušaku z nalogo, da najde pota in sredstva za izvedbo tega, za celokupno gospodarstvo naše države, zlasti pa za dravsko banovino, prevažnega načrta. Akcijski odbor se je pred dobrih mesecih drugi sestel v Beogradu ter je obrazložil merodajnim krogom stanje akcije in jih zainteresiral za ta problem. Obenem se je obrnil na domače denarne zavode, da bi z njimi razširil vprašanje financiranja zgradbe nove proge. To vprašanje je tudi glavna točka dnevnega reda današnje konference v Ljubljani.

V mestni posvetovalnici so se danes zbrali vsi člani akcijskega odbora, med drugimi ljubljanski župan dr. Puc, podžupan prof. Jarc, predsednik trgovske zbornice g. Jelačin ml., tajnik Trgovske zbornice g. Ivan Mohorič in drugi zainteresirani zastopniki gospodarskih krogov iz dravske in savske banovine. Konferenco je otvoril predsednik akcijskega odbora sušaški župan dr. Gjuro Ružič, ki je uvodoma pozdravil vse navzoče in se zahvalil ljubljanskemu županu za izkazano gostoljubnost. Obenem je predlagal, da poseti posebna deputacija po konferenci bana dravske banovine, da mu obrazloži to zadevo in podčrta potrebo sodelovanja banške uprave.

V nadaljnjem poteku konference je župan dr. Ružič obrazložil dosedanje delo akcijskega odbora, zlasti pa o beograjski konferenci. Najvažnejše vprašanje, ki ga mora sedaj rešiti akcijski odbor, je vprašanje financiranja zgradbe te proge. Z merodajne strani se je akcijskemu odboru nasvetovalo, naj se čede sestaja in sproti obvešča merodajne čimtelje o svojem delu in razvoju akcije. Na zadnji konferenci v Beogradu je akcijski odbor obvestil vse v pošto prihajajoče ministre ter mu je bila zagotovljena vsestranska podpora. Člane akcijskega odbora je sprejel tudi predsednik vlade, ki se je za stvar zelo

zanimal in ki je naglasil, da je predvidena preureditev že obstoječe proge Ljubljana—Kočevje v progo I. razreda. Po njegovem mnenju bi se dalo vprašanje zveze Slovenije z morjem najugodnejše rešiti na ta način, da bi se potrebna sredstva za zgradbo te proge dobila po privatni inicijativi. Sličenega mnenja so bili tudi drugi merodajni čimtelji. Sedaj je položaj za tako rešitev v toliko ugodnejši, ker je kompetenca zgradbe novih železniških krog prenesena od ministrstva javnih del na prometno ministstvo. Akcijski odbor se je vsem gg. ministrom pisмено zahvalil za naklonenost.

Akcijski odbor se je po beograjski konferenci obrnil na domače denarne zavode za vprašanjem, ali bi bili voljni preskrbeti potrebni kapital. Gre za okroglo 250 milijonov Din. Od Zveze denarnih zavodov je te dni dobil odgovor, da sedanjí čas ni primeren za dajanje tako dolgoročnih posojil. Slovenski denarni zavodi so rešitvi tega vprašanja mnogo bolj naklonjeni. Po posrednikih se je izvedelo, da se zanima za zgradbo te proge tudi neka francosko-švicarska finančna skupina, ki je stavila zelo resne ponudbe. Ljubljanski župan dr. Puc je v zvezi s tem poročal, da mu je ministrski predsednik general Živković ob priliki zadnje intervencije v raznih obsekih zadevah izjavil, da je država pripravljena prevzeti garancijo za inozemsko posojilo.

Tudi sušaški župan dr. Ružič je poročal, da obstoja še neka druga inozemska finančna skupina, ki se zanima za zgradbo te proge in je voljna preskrbeti potrebna sredstva, toda le pod pogojem, da se pri stvari angažira tudi domači kapital. Tajnik zagrebske Zbornice za TOI dr. Čuvaj je pojasnil, da je pri tej stvari stopil v stike z vodilnimi zagrebskimi denarnimi zavodi, ki pa so mu pojasnili, da zaradi skorajšnje stabilizacije denarja trenutno ni primeren čas za dajanje tako dolgoročnih posojil. Zagrebski denarni zavodi pa nalomela ne odklanjajo sodelovanja.

Seja še traja. Ljubljanski župan dr. Puc priredi dopoldne na čast udeležencem konference banket v restavraciji Zvezda.

Snaženje hodnikov in potov po zimi

Glasom § 9. cestno-prometnega reda in reda za čiščenje cest in trgov za mesto Maribor so hišni posestniki dolžni čistiti trotoarje in pešpote od snega in ledu in iste po potrebi dnevno v zadostni meri posuti s peskom, pepelom ali žagavino.

Posipanje trotoarjev in pešpotov s smetmi in drugimi odpadki je prepovedano. Z ozirom na sedanjí zimski čas se opozarja na to določbo s pripombo, da se bo proti onim posestnikom, ki ne vpoštevajo te naredbe, uvedlo kazensko postopanje in bo mestna občina izvršila čiščenje na njihove stroške. Odkladijanje snega v cestne jarke je prepovedano.

Hišni gospodarji naj poučijo organe, ki čistijo trotoarje, da ne uporabljajo ostro orodje, kakor n. pr. krampje, sekire itd., ker se pri čiščenju s takim orodjem pokvari asfaltni trotoar. Stroške za popravilo takih poškodb bo trpel prizadeti lastnik sam.

Ob tej priliki se opozarjajo starši in vzgojitelji, da je sankanje po ulicah v pomerju mesta Maribora strogo prepovedano, ker napravi cestišča in pešpota polžka in za pasante nevarna.

Sankanje po ulicah je tudi za sankarje nevarno, kar dokazujejo nesreče v zadnjih letih.

Proti krivcem se bo strogo postopalo v smislu kazenskih določil.

Novice iz Zasavja

V nedeljo zvečer se je pripetila na kolo-dvoru v Zidanem mostu manjša nezgoda. En vagon je vrglo iz tira. Dokler niso spravili iztrženega vagona nazaj, kar je trajalo pičlo uro, niso spustili na postajo nobenega vlaka, ki se na večer skoraj vsi na istem času križajo. Vlaki so imeli zaradi te nezgode skoraj celo uro zamude.

Po Posavju hodi te dni svetski potnik, naše gore list. Možak je oblečen v pristno sumadinsko narodno nošo in ponuja razglednice s svojo sliko in s kratkim besedilom. Ivan P. Flander, prvi jugoslovanski svetski potnik. Po poklicu je baje »korespondent beograjskih listov. Na pot okrog sveta se je namenil 1. maja 1927 v Beogradu. Doslej je prehodil Jugoslavijo, Bolgarijo, Turčijo, Malo Azijo in Grčijo. Sicer pa Flander ni Sumadinec, kakor trdi, temveč Hrvat. Na pot skozi Sumadijo je prišel od Sumadinske narodne noše, v kateri vzbujajo zdaj splošno pozornost. Kakor pripoveduje, mu je narodna noša v Bolgariji nakopala precej sitnosti. Flander je sklenil prehoditi pot okrog sveta v 7 letih.

Tragična smrt, ki je doletela pred dnevi trboveljskega nadzornika proge Antona Kolariča na službenem obhodu v zagorski postaji, je še vedno v mislih naših ljudi, zlasti še njegovih tovarišev — železničarjev. Po mnenju železničarjev leži del krivde v pretrani štednji železniške uprave. Za železniške uslužbence, ki gredo na dopust, uprava nima nadomestila, posle na dopustu nabijajoče ga je uradnika prevede kar na njegovega sosedo. Dvojno delo pa seveda človeka zelo obremeni. Iz tega vzroka je zadelo nesrečo tudi Kolariča, ki so mu razširili delokrog od Trbovelj pa do Save, kjer terena in proge zlasti na križiščih ni poznal.

Zavedni narodnjaki bodo pisali božične in novoletne čestitke na razglednicah, ki jih je izdala Jugoslovanska Matica in jih imajo na zalogi vsi naši narodni trgovci.

Tajinstvena nesreča

Ljubljana, 16. decembra. V petek popoldne se je na Starem trgu zgrudil možki. Usmiljeni ljudje so takoj priskočili in ga odnesli v Ravtarijevo delikatesno trgovino. Menda je bil takrat v bližini tudi gospod Krisper, šef znane trgovske hiše Ant. Krisper na Glavnem trgu, in zvečer je že zašumelo po vsem mestu, da je zadel g. Krisperja kap sredi ceste. Čestitamo simpatičnemu gospodu, ker so ga proglasili za mrtvega, saj bo po nezmotljivi stari veri zato še dolgo živel.

Pri Ravtariju so v ponesrečenca takoj spoznali stalnega gosta in vsej Ljubljani znanega trgovskega zastopnika, strokovnjaka ki takoj tudi kap. Skočili so k Trdinu na telefon in že je rešilni avto z umirajočim žvignil v bolnico. Nobenega upanja ni več in po njem je, so dejali strokovnjaki in sedli k steklenicami pelinkovca, da počaste s pokojniku najljubšo pijačo njegov spomin. Kmalu je bila na mizi tudi druga in tretja steklenica, da so se omehtala žalostna srca in so solze zalile oči zvestih prijateljev. Gospod profesor Peglezen je držal presunljiv posmrtni govor v francoskem, nemškem, italijanskem, srbskem, kamniškem in tudi še v drugih svetovnih jezikih, od žalosti se mu je pa kolcalo tako pretresljivo globoko, da je letela opeka s strehe in so se podirali dimniki. Pan Vaclav je krotil žalost z brinjevcem, ker je vedno dosleden, in nesel žalostno novico še k Blagaju, kjer so jo zalili še s ljutomerčanom. Zvest prijatelj je vreden tudi najtežje žrtve.

Ker v soboto dopoldne prijatelji še ni klenkalo, so ga šli obiskat v bolnico. Zbrali so ga še na kraju nesreče pri Ravtariju in se založili z darovi kakor sv. Trije kralji. Dolga je pot od Ravtarija pa do špitale, pa so z darovi težko obremenjeni morali malo počivati pod gostoljubno firmo Pod Trančo, kjer jim je prijatelj iz Omišlja težko postregel s kapljico, ki so jo pridelali franciskani v Krku, pokušali so pa tudi plemeniti sok, ki ga je peklo žarko jadransko solnce v slavnem »Vrbnikom nad morcem«. Zato so sedli kar na tramvaj, ki jih je z rekordno naglico v dobri uri izločil pred špitalom. Resnici na ljubo moramo povedati, da profesorja Peglezna ni bilo zraven, ker ga je zaradi žalovanja vrgel živčni šok na posteljo, pan Vaclav je pa zopet krotil srčne občutke.

V bolnici so obhodu vse oddelek, a bolnega prijatelja niso našli niti živega niti mrtvega. Šli so na drug oddelek in iskali od dvorane do dvorane, od postelje do postelje in izpraševali, kje je tisti ponesrečenec, ki so ga dan popreje pripeljali z rešilnim avtom. Dobra usmiljena sestra, ki je prejnjí večer stregla nekemu na smrt ponesrečenemu, ki so ga tudi pripeljali od nekod z avtom, jim je sočutno svetovala, naj svojega prijatelja iščejo že v mrtvašnici, češ, da se je že preselil med krilate.

Potri so stopali proti mrtvašnici, a bila je zaprta. Skozi solze, špranje in motne čipe so videli le nejasno v zadnji odelek bolnice in nikogar niso videli na odru. Tudi prijatelja ne. Uganjka! Tajnost! Groza! S kostmi in mesom ni spaval v nebo, to je gotovo, takega dobrega človeka in poštenjaka pa tudi hudič ni vzel... Da ga niso

razrezali na kosce... Brrr... in že so se s tramvajem zopet cincali proti Staremu trgu. In žalostni ostali so sklenili, da zagodno izginolemu pokojniku prirede z njemu namenjenimi darovi veliko žalno svečanost in pravo kranjsko pogrebščino. Pri Ravtariju kakopak.

Globoko sklonjeni so vstopili, a grozota prikazen jih je vrgla nazaj: pri pultu je stal — s kelihom pelinkovca v rokah seveda — pokojnik...

Kamniški kalejdoskop

Kamnik, 15. decembra. Pretekli teden je bilo v našem mestu precej živahnega. Vse se je razgibalo.

Trgovci Skala je najavil božično odpradajo, cene je znižal vsem predmetom za 10—30%. Čez ulico je obešena napisna »plahita«, ki vabi številne kupce. Kot silim so se trgovci potom gremija pritožili radi odpradaje. Ker pa odpradaja ni nikašen prestop — se mirno nadaljuje. In kakor žujemo, uspešno!

Sportni klub si je osnoval drsalno sekcijo, ki je že zgradila deloma z lastnimi rokami in denarjem mestno drsalistiše. Gasilci so nabrizgali z molarno brizgalno, dovolj vode, prvo noč je že malo zmrzovalo — nato pa ni bilo treba več brizganja in povanja, ker se je ljubi bog sam odločil za pomoč in odprl nebeške zatvornice — to pot malo preveč.

Ker se teniški sport v prosti zeleni naravi ne da več gojiti, se je odločil g. Koželj, in je podaril klubu mizo za ping-pong. Ta teden se bo baje že začelo. Dobro je, da so žogice res silno tanke, sicer bi trpele šipe kavarne, kjer se bo igralo.

Plesna sezona se je v soboto nekako oficijelno otvorila. Golobova plesna šola je priredila pa še čajanko. Najprirednejši so šli domov ob 1. uri, ostali pa ob 3. eni so se pričkali, da »mežnar odzvonil je dan«.

Važna je bila tudi petkova občinska seja. Proračun za prih. leto. In samo 50% obd. doklad... Splošna kriza... Predlog: »Jugoslovanci in »Vodnikove knjige« so za proračun breme, ali naj se oboje odpove, ali pa naroči mislim »Slovenca« in Misijske spise... Ostalo je pri starem, ker se za 20... Din ni izplačalo debatirati...

Kopališko obračunsko zadevo so uspešno likvidirali s tem, da so podjetniku vse, kar je zahteval plačali. Predložil je še drugi račun za 8000 Din, tako, da bi bilo vse skupaj 35.000... razlike. Po parlamentiranju so prišli do sklepa, da je najboljšje, če izplačajo vse, razven 8000... Ta zadnji račun sploh ni bil, kot so pravili na seji, upravičljiv. Imenovali so ga »šrekšus«. In vsi niso glasovali, ne, samo 9.

Ker so trije odšli, so bili ostali v manjšini. Seja je trajala 4 ure. V petek so mnogi »mazalici smuču« — v nedeljo jih je pa dež »namazal«.

Ker je pa po mestu naravnost »idealna brozga«, je ves, pardon, ne ves, ampak velik del naše ženske mladine nastopil v škornjih, no, kaj čemo, moderni smo, stari ljudje se pa križajo, ko vidijo, kako junaško koraka vse po blatu in lužah. Saj ni čuda, voda skozi »lak« ne pride, namreč vsaj toliko časa ne, dokler je cel... Barov, kabarejev in drugih takih pregrešnih zavodov nimamo — imamo pa ognjevitje cigane, ki igrajo v kavarni pri kodaku. Igrajo brez not, kar ljudem nemalo imponira. Znaajo vse... »Dono Klaro«, »Poljubljam vam roko...« In ob godbi se pozabi na vse... Sempatja pobirajo za godbo, veliko ne dobe... gospodarska kriza... In seveda, za malo denarja malo muzike, nekega dne jih bo vzel noč...

V nedeljo so invalidi priredili »Dobrega strička« v kamn. domu. Dobri striček, ki je bil tudi režiser, je vsem igralcem vse odpustil. Rajko Kos.

Razstava kunccev v Kranju

Da čim bolj razširi in pospeši rejo kunccev med ljudstvom, je sklenil odsek prirediti v Kranju razstavo kunccev, ki naj bi bila zgolj propagandnega značaja. Vodstvo razstave je prevzel tamkajšnji domačin odbornik g. Joško Likozar, v pomoč pa sta mu bila dodeljena gg. Hudalet in Kregar. V soboto dne 29. nov. so pri spele pošilje članstva v Kranj, kjer so jih namestili v prostorih gostilne Petra Mayer, katere je dal lastnik Peter Mayer, kakor tudi razsvetljavo brezplačno na razpolago. Razstavljene kletke so bile odposlane iz Ljubljane ter v soboto lepo razpostavljene. Razstavljene živali je bilo okoli 100 in sicer sledeče pasme: belgijski orjak, beli orjak, modri dunajčan, havana, čmčila, srebrec, black-and-tan, ruski kuncec ter reksi: bobber, beli, črni, železno sivi in čmčila reks.

V nedeljo zjutraj je bila razstava otvorjena, ko so prispele prvi obiskovalci od maše domov. Razstavo je obiskalo v vseh treh dneh okoli tisoč ljudi, včevši šolsko mladino. Na dan 1. decembra si je ogledal razstavo tudi občinski odbor korporativno na čelu z g. županom. Tudi obče znana miss Copeland se je potrudila v Kranj, si ogledala razstavo ter se porazgovorila z navzočimi članstvom.

V splošnem se je opazilo, da vlada med vsemi sloji veliko zanimanje za gojenje plemenitih vrst kunccev. Oddanih je bilo nešteto navodil, poleg knjige »O reji domačega zajca«, pristopilo je tudi večje število novih članov ter se je sklenilo tudi nekaj kupčij. Rejci iz Tržiča in iz Jesenic so naprosili odbor, da priredi podobno razstavo obenem tudi predavanje v Tržču in na Jesenicah. Odbor bo skušal ustreči ter bo priredil v mesecu januarju oz. februarju podobno razstavo, ki jo bo spopolnil še z izdelki kunčje kožuhoine.

Z vstopnino na razstavi so bili kriti le delni stroški, prehrane in prevoza. Ostalo bo kril odsek iz podpore, katero je zaprosil za ta namen pri kr. banski upravi v Ljubljani.

Na tem mestu izreka odbor zahvalo vsem onim članom, ki so kljub stroškom odposlali živali na razstavo, dalje še posebej kranjskemu domačinu g. Jošku Likozarju, kot vodji razstave ter vsem, ki so bili odseku na uslugo bodisi s podarjeno krmo ali drugače izkazano naklonjenostjo. Iskrena jim hvala!

Iz gledališke pisarne

Drama
Začetek ob 20.
Torek, 16. decembra: Sveti plamen. Red B.
Sreda, 17. decembra: Zaprt.
Četrtek, 18. decembra: Zaprt.
Petek, 19. decembra: Sen kresne noči.
Red D.

Sobota, 20. decembra ob 16: Razbojniki. Dijaska predstava pri znižanih cenah. Izven.

V ljubljanski drami bo noč ob 20. repriza angleške drame Sveti plamen v režiji g. Milana Skrbinske. Glavne vloge imajo: g. Saričeva, ga. Marija Vera in Mira Danilova, dalje gđ. Slavčeva ter gg. Kralj, Levor, Jerman in Cesar. Predstava se vrši v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. velja pa za red B.

Shakespearejeva komedija Sen kresne noči gre poslednjič kot abonma predstava v naš repertoar v petek, 19. t. m. in sicer za abonma reda D.

Dijaska predstava v ljubljanski drami. V soboto 20. t. m. bo prva dijaska predstava letošnje sezone. Vprizori se Schillerjeva drama Razbojniki. Predstava je v prvi vrsti namenjena dijaštvu, pristop pa ima vse ostalo občinstvo, ki se hoče poslužiti izredno znižanih dramskih cen. Vstopnina je od 20 Din navzdol. Začetek predstave je točno ob 16.

Opera
Začetek ob 20.
Torek, 16. decembra: Zaprt.
Sreda, 17. decembra: La Mascotte. Red E.
Četrtek, 18. decembra: Moč usode. Red D.
Petek, 19. decembra: Zaprt.
Sobota, 20. decembra: Lohengrin. Red A.

Jutri se bo pela opereta La Mascotte (Dekle sreče) z gospo Poličevo in naslovni partiji. Ostala zasedba kot pri premijeri D.igent g. Štrifot, režiser g. Kreft. Predstava se vrši za abonma reda E.

V četrtek se ponovi Verdieva opera Moč usode z gospo Juraničovo, gg. Marčecem, Grbo, Rumlom in Jankom v večjih partijah. Sodeluje tudi baletni zbor. Dirigent g. Neffat, režiser ravnatelj Polič. Predstava se vrši za red D.

Dve žrtvi socijalne bede

Ljubljana, 16. dec. Včeraj so se pripetili v Ljubljani kar trije primeri nagle smrti, kar je v naši kroniki gotovo edinstveno. Dopoldne je v Šolskem drevovedu zadel kap mesarico Gregorčev, zvečer pa sta bila upravi policije sporočena dva nova primera. Okrog 20. je bila policijska uprava obveščena, da je v mestni ogrevalnici umrl neki možki. V ogrevalnici sta odšla dežurni uradnik in policijski zdravnik dr. Avramovič. Zdravnik je ugotovil, da je možki umrl naravne smrti. Bil je brezposelni kleparski pomočnik Peter Mrak, rojen 1879 v Vrhu in tja pristojen. Vzrok smrti je bila oslabelost in izčrpanost.

Pol ure pozneje sta morala zdravnik in dežurni uradnik v odgonske zapore mestne občine, kjer je nenadoma umrl 7letni brezposelni delavec Peter Jeraj. Zdravnik je ugotovil, da sta bila vzrok smrti slabost in starost. Trupli obeh žrtve socijalne bede so prepeljali v mrtvašnico. Na pokopališču menda ne bosta nikomur v napotje.

Film Pri Ojibway Indijancih

Velik kulturni film ZKD. Dolga leta je vodil veliki poglavar indijanskega plemena Ojibway Chetoga svoje ljudstvo. Mnoga stoletja so minila v zadovoljstvu, mnoge zime so preživele Indijanci v pomanjkanju, Chetoga se je postaral in vodstvo plemena bi moral izročiti svojemu nasledniku. Za nasledstvo sta se potegovala dva, drzni lovec Baluk in prebrisani ranocelnik Dagwan. Dagwan je zavezal od Chetoge dražestno hčerko Neewo za ženo. Neewa je pa ljubila Baluka. Chetoga bi rad videl Baluka kot svojega zeta, toda boji se nadnaravne sile prebrisane ranocelnika in zato si ne upa zavrniti njegove zahteve. Svojo odločitev o hčerkinu usodi odgodi.

Ko priklama zima in prične pomanjkanje hrane, skliče Chetoga vse moške svojega plemena na posvetovanje. Baluk predlaga kreniti z lovec svojega plemena proti jugu, kjer je dosti divjadi. Dagwan je pa mnenja, da je samo Balukova nerodnost kriva, da v okolici, kjer se je plemu ustavilo, ne najdejo nobene divjačine. Poglavar pristane na Balukov načrt. Po odhodu lovcev primanjkuje hrane vedno bolj. Moške se praznih rok in skličejo na novo posvetovanje, da se najde izhod iz kočljivega položaja. Baluk predlaga, naj bi krenilo plemo proti severu, kjer so velike črede severnih jelenov. Ta pot je pa naporna, nevarna in nesigurna. Dagwan jo hoče preprečiti. V ta namen ozmerja Baluka s strahopetcem in zatirja, da je v bližnjih gozdovih dovolj divjadi. Navzile temu pristane poglavar tudi to pot na Balukov predlog.

Po dnevih napornega potovanja in »trupene zime« je vsaka hrana pošla. Stari mož je plemena so že preslabil, da bi nadaljevali pot. Zato si napravijo šotor in Baluk postusi še enkrat sam svojo lovsko srečo Chetoga se zaoblubi, da bo v Balukovi od-

sotnosti molil noč in dan pod milim nebom na samotnem griču, da bi bil veliki duh Baluka na lovu naklonjen. Ko se vrne čez nekaj dni Baluk z ogromnim severnim jelenom v taborišče in odveže Chetoga njegove zaoblube, je starček že tako izčrpan, da kmalu umre. Pred smrtjo določi Baluka za poglavarja plemena. Indijanci krenejo ponovno proti severu. Meso ustrujenega severnega jelena je kmalu pojeden, lakota in mraz kosila oslabele Indijance.

Tedaj se posreči Dagwanu preprečiti obupane Indijance, da je vse nesreče kriv Baluk in da zahteva veliki duh njegovo življenje kot žrtve. Baluk se ukloni volji svojih tovarišev in si izbere smrt na grmadi. Ko ga že ližejo plameni in ko začne prepevati svojo smrtno pesem, prihite na straži stoječi Indijanci z vestjo, da se blizu čreda severnih jelenov. Baluka še pravčasno rešijo iz ognja. Pod Balukovim vodstvom krenejo lovec proti čredi severnih jelenov, in jih mnogo postrele s pišcami. Lakota je čez zimo premagana, plemo praznuje veliko svečanost in izvoli za poglavarja Baluka, ki se oženi z Neewo. Dagwana pa doleti grozna kazen. Zapustiti mora plemo in pošljejo ga brez hrane, vode in orožja v pusto krajino, kjer ga čaka neizogibna smrt.

Ta kulturni film bomo videli jutri kot premiero v kinu »Ljubljanski dvor«.

Beležnica

KOLENDAR
Danes: Torek, 16. decembra 1930, katoličani: Adela, pravoslavni: 3. decembra Sofronije.

DANASJNE PRIREDITVE
Drama: Sveti plamen B.
Opera: zaprt.
Kino Matica: 3 in 1 je 2.
Kino Ideal: Igra in resnica.
Kino Ljubljanski dvor: zaprt.
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Kurali, Gosposvetska cesta; Sušnik, Marjin trg.

Konservirana godba

Zvočni film, radio in izpopolnjeni gramofon so iz mnogih gledališč in zabavišč izrinili pravo godbo in zdelo se je, da bo »glasbena konzerva«, kakor imenujejo zvočni film, radio in gramofonsko ploščo neki dotipni pariški novinar, vzela delo in kruh številnim glasbenikom v Parizu pa se je kmalu izkazalo, da je konzerva pač le konzerva. Kakor se ni moglo hraniti s konzervami in se le človeku kmalu pristudijo, tako je tudi s konservirano godbo. Tudi v Londonu so znana gledališča nadomestila mrtvo godbo z živim orkestrom, ker so se obiskovalci silno naveličali zvočnikov, ki so bili sprva privlačna novost.

Kako je v Rusiji?

Nework, 15. decembra. Semkaj se je vrnil iz Rusije Peter, dobroznani zastopnik ameriške avtomobilne industrije, ki je izjavil, da v Rusiji ni pomanjkanja oblačil in živil, kakor se splošno piše. Brezposelnost je izginila ter so delavci in poljedelci boljše preskrbljeni kakor v drugih državah. Tudi ni nobene nevarnosti, da bi kdo imel škodo pri sklepanju trgovskih poslov z Rusijo, ker izpolnjuje sovjetska država točno vse obveznosti, ki jih je prevzela s pogodbami.

Nadebudni sinček.

— Papa, ali je bilo črnilo, ki si mi ga včeraj kupil, res tako zelo drago?
— Ne posebno.
— Zakaj se torej mamica tako jezi, da sem ga razlil po prtu?

Napačen ključ.

— Kaj, tale ključ, ki si ga nosil celih 25 let v žepu, sploh ne odpira tvojih veznih vrat? Kdaj so pa to ugotovili?
— Po smrti svoje žene.

Pri šivilih.

— Milostiva, tako elegantne obleke še niste imeli. Le pogledite, prav nič na nji ne kriči.
— To bi bilo itak odveč, ker bo dovolj kričal moj mož, ko dobi račun.

Mnogo dela.

— Kaj pa počenjaš, prijatelj, da te nikoli ni videti?
— Dela imam čez glavo. Zaposlen sem tako, da sem moral ustaviti celo uro, da bi se ne zadrževal z navijanjem.

Tudi napredek.

— Svet zdaj čudovito hitro napreduje.

Da, tudi jaz sem že opazil to. Pri sosedovih so imeli pred dvema mesecema svatbo, včeraj pa že krst. V starih časih je bilo treba za 9 mesecev.

Civilizirani ljudožrci.

— Kaj nisi več mogel rešiti svojega vodnika, da bi ga ljudožrci ne požrli?
— Žal, je bilo že prepozno. Ko sem prišel na njihovo gostijo, je bil že črtan z jedilnega lista.

Razlika.

— Ali boste morali po nesreči na železnici dolgo hoditi z bergljami?
— Tega niti sam ne vem. Zdravnik pravi, da bom moral dolgo, advokat pa trdi, da mi dolgo ne bo treba hoditi takole.

Zanesljivo znamenje.

Neki profesor psihologije je trdil v družbi, da lahko često uganemo značaj moškega, čim odpre usta.
— Če jih pa sploh ne odpre, lahko sklepamo, da je oženjen, je pripomnil nekdo.

V šoli.

Učitelj: Povej nam, Janezek, koliko je star človek, ki je bil rojen l. 1902?
— To je odvisno od tega, če je možki ali ženska, — se odreže Janezek.

Jugoslavija kralju Aleksandru I.

Ljubljana, 16. decembra.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja je praznik vsega jugoslovenskega naroda, posebej za najplemenitejšim, kar narod more dati svojemu vladarju: za ljubeznijo in zvestobo. Ni vladarja, čigar usoda in sreča bi bila tako ozko zvezana z vsemi življenjskimi utripi lastnega rodu, kakor sta zvezana kralj Aleksander I. in narod jugoslovenski.

Črnogorsko sokolje gnezdo Cetinje nam je pred 42 leti dalo sinu heroja Petra Mrkonjića. V preden je poteklo prvo desetletje po kronanju kralja Petra, je zmagovalni pohod na Kosovo polje podal najslabše dokaze, da se je v mladem prestolonasledniku zjedilo vse, kar je žlahtnega pognal rod Karagorgjevičev.

Pod njegovim vodstvom je srbska vojska v zanosnem poletu razrušila petstoletno turško tiranijo in prinesla svobodo ječečim bratom.

Epopeja o trpljenju in slavi, o borbi in zmagi jugoslovenskega naroda bo za vse večne čase pozlatila imeni kralja Petra Osoboditelja in kralja Aleksandra Uedinitelja.

Ravno letos, ob petnajstletnici tužne poti srbskega rodu čez albanske čere, naj nam bo v pobožnem spominu na hekatombe žrtve rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra tem svetlejši pomnik: vladarski rod Karagorgjevičev je delil s svojim narodom najbrdkejšo usodo, — zato ostane njuna vzajemna ljubezen in zvestoba blagoslovljena, kakor more prestano trpljenje vtisniti pečat svojega blagoslova.

Gremo novim dnem naproti. Po dolgih razprtijah složno združen odpirajo jugoslovenski narod na široko vrata v svetlo bodočnost. Z vso vero in zaupanjem sledimo kretnjam žezla v rokah kralja Aleksandra Uedinitelja, narodnega vladarja, velikega državnika, v ognju in delu preizkušene junaka. Dolga naj bo Njegova pot življenja, srečen naj bo Njegov kraljevski dom, da bo srečna z njim vsa domovina! Združimo sile, strnimo um in voljo nas vseh, krepimo mišice — v delu za našo lastno državo Jugoslavijo.

Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander!

O življenju v črnem revirju

Zanimivo predavanje urednika »Jutra« g. Ravljena v društvu »Soča«

Vsako soboto nadaljuje društvo »Soča« s smotrenim izvajanjem svojega obsežnega programa za letošnjo sezono. Po impozantni nacionalni proslavi prejšnjega tedna je preteklo soboto zopet bilo na vrsti običajno redno predavanje. Poleg večjega števila starejših dobrih znancev je letos privabil predavateljski odsek, ki mu načeluje višji davčni upravitelj v p. g. Sfiligoi, tudi nekaj mlajših predavateljev, izmed katerih je preteklo soboto pred časno zasledeno prostorom dvorano pri »Levici« prvi nastopil urednik »Jutra« g. Ravljen z izpraznjenim orisom evropske male Amerike — Westfalije.

Westfalija — dežela 200 velikih rudnikov, silnega prometa, kolosalnih industrijskih naprav s Kruppovim kraljestvom na čelu... »Črni revir« jo imenujejo in ta naziv se je posplošil, odkar je znani nemški publicist Hauser, ki je sam več let preživel kot rudar v westfalskih rudnikih, izdal knjigo pod tem imenom. Predavatelj je ravno pred letom dni bival v Westfaliji, je prekrizal sem in tja ter nam jo po lastnih opazovanjih plastično očrtal, nato pa podrobneje opisal življenje naših izseljencev. Čuli smo podrobnosti o delovnih pogojih, o ugodnostih lani ratificiranih konvencij, o socialnem, društvenem in družinskem življenju naših ljudi na tujih tleh, v močno organiziranih tleh nemškega naroda. Obrazložena so nam bila tudi vsa pomožna sredstva, da bi se naš element v kontinentalni emigraciji, povezan v močno organizatorično enoto čim bolj kompletno ohranil Jugoslaviji z vsemi dolžnostmi in pravicami državljanov v domovini. In povdarjeno je bilo, da ravno sedanja vlada izkazuje rojakom v tujini veliko naklonjenost. Toda žalostno dejstvo ostane: domovina še venomer krvavi zaradi izseljevanja in seme našega rodu se neminovno izgublja v morju tujstva.

Ravno Sočani — Primorci sami najboljši vedo, kako bridka je zavest ob slovesu od domače grude. Toda rojaki z one strani meje so prišli vsaj v svojo državo in so kakor vsi mi drugi — svoji na svojem. Naši izseljenci širom Zapadne Evrope in drugod po svetu pa nosijo tujim gospodarjem živo silo. In je ne morejo vedno niti — unovčiti... Valovi gospodarske krize butajo ob vse države in tako tudi na vrata marsikater-

ga našega izseljenca trka najstrašnejša pošast — brezposelnost.

Od početka do kraja je občinstvo z vidnim nepopolnim zanimanjem sledilo predavatelju ter je ob zaključku izrazilo močno odobravanje.

V imenu društva »Soča« se je predavatelj in poslušalec jednato zahvalil odvetnik g. dr. Ražem, nakar se je spontano razvila običajna prijetna družabnost ter so fantje zapeli nekaj lepih narodnih pesmi. — Tretje predavanje se bo vršilo to soboto in bo gotovo zopet vzbudilo upravičeno zanimanje. Ljubljanski podžupan g. prof. Evgen Jarc nam bo podal zgodovino majske deklaracije.

Očividno Vas zebe!

Za mal denar si lahko nabavite toplo obleko pri trdki

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Pri zdravniku.

— Gospod doktor, nikar ne povejte mojemu možu, da bo moral kmalu umreti! Siromak bi tega ne preživel.

Ali naj mladina pleše ali ne

Dijak naj študira in pleše — pravi mladina. — Ples škoduje samo otrokom.

Ankete o plesu, ki ste jo otvorili, se sploh nisem mislil udeležiti, ker nisem — kot dijak — naročnik vašega cenjenega lista, čeprav smo mi študentje pod tem vprašanjem najbolj prizadeti.

Kot vesteren čitatelj »Slov. Naroda« pa Vas naprošam, da ugodite moji prošnji in priobčite še moj odgovor, ki je obenem ugovor vsem dosedanjim poslanim odgovorom, zlasti pa ugovor na dopis naročnika, ki se je oglasil pod št. 3 in ugovor vsem očetom ter sploh vsem zagrizenim nasprotnikom plesa in vzgojiteljem mladine.

»Mladina naj ne pleše« se glasi stavek pod št. 3 in to »drži kot pribito«. Sreča, da gospoda ne poznam; sam bi mu izbil to fiksno idejo iz glave.

Znano je, da je dijakom izpod sedme šole posejanje plesnih vaj od vodstev šol zabranjeno. To je prav. Dijak iz sedmega ali osmega razreda, pa je, po mojem mnenju, že toliko dorastel, da lahko poseja plesno šolo. Vsak najstrožji oče mora priznati dejstvo, da je edino ples tisti faktor, ki nudi dijakom dostop v družbo in uglednost v družabnem redu. Plesne vaje ne nudijo dijakom samo zabave — ki pa mu je v vsakem oziru poleg študija potrebna — temveč omogočajo, da se vsak dijak lahko nauči bonton, ki se ga iz knjig ne more priučiti — ker teorija ni vse — nauči bonton, ki je potreben, nadvse potreben v družbi in zunanjem vedenju sploh. — Brez prave podlage pa je trditve, da je baš ples kriv neuspehom v šoli. Vsaka druga zabava bolj kvarno vpliva na napredek mladine kot enkratni tedenski obisk plesne šole. Res pa je, da dijak, ki poseja več plesnih šol, ne more doseči v šoli najboljših uspehov. Isto-tako, ali pa še huje opažamo neuspeh v šoli pri dijakih, ki goje pretirano šport, ki prirejajo razne »izlete« v naravo, ki posejajo gostilne in razna zakolna gnezda ter s tem škodujejo v mnogo večji meri sili in zavodu, kot če bi plesali — seveda v obliki, ki je dijaku primerna. To so uvideli tudi gg. direktorji in gg. profesorji zavodov, da dovoljujejo svojim dijakom prirejanje zavodnih plesnih vaj. Jasno pa je tudi, da se fant ali deklica v znamenju pabertelne dobe mnogo hitreje izgubita v gostilnici kot na plesu, ki je pod pokroviteljstvom ravnatelstva zavoda, ker prilika se mu nudi golovo mnogo bolj v krmi kakor v plesni dvorani. Čudno se vam bi pa moralo zdeli, g. naročnik, da opazate na plesnih vajah tudi hčerke in sinove gg. profesorjev. Oni gotovo vedo, kam svoje otroke pošiljajo!

Marsikdo misli, da naj dijak samo štu-

dira. Toda, kolikokrat se zgodi, da se dijak, ki je čepel vedno v zatohlih sobah ob odprti knjigi, ni znal ob izstopu iz srednje šole predstaviti svojemu predstojniku in ne pozdraviti pravilno bivšega svojega profesorja! Pri plesnih vajah, se priuči tega v par urah! Mnenja sem — in s tem mnenjem se strinja vsa mladina, da naj dijak študira in pleše.

Če pa je kdo našel svoj ideal med plesalkami, mu tega ne smemo zameriti, ker vsakdo se enkrat v življenju zaljubi in tudi vi, gospod pod št. 3, mislim, da niste izjema, da niste bili nikoli zaljubljeni. Zavedati se moramo, da naravnega zakona ne moremo izpremeniti.

Ne smete pa tudi metati v en koš plesnih vaj srednješolcev z raznimi »plesnimi vajami« v predmetnih krčmah, kjer se zbira najrazličnejši plesalci in plesalke brez vsakih garde-dam. (Ob tej priliki naj omenimo, da ima na srednješolskih plesnih vajah vsaka plesalka svojo garde-damo, ki gotovo pazi na vedenje in ugled svoje varovanke).

Kar pa sledi zdaj, pa drži še bolj kot pribito:

Mladina je plesala, mladina pleše in mladina bo plesala, pa če se postavi vse na glavo.

Dijak-plesalec.

10

Ne pohajam mnogokrat na ples, pa vendar trdim, da je ples lep. Tudi razlikujem, kdaj je ples kvaren in kdaj ne. Ko dovrši deklica sedemindeseto leto, je njena duša še čista, srce polno idealov. No in naj pri taki deklici vzbudi ples spolni nagon, kakor je rekel pisec 5. odgovora živalski nagon — kje neki. Nasprotno, mehki zvoki tanga dvigajo dušo, jačijo voljo in veselje do življenja. Gotovo je, da so izjeme, da so nekatere deklice že pri teh letih pokvarjene, nagnjene, obrnjene na opolko pot, a te vrste dekleta in mladeniči se ne bodo naslajali v razsvetljenih dvoranah in ob mehkih zvokih tanga, iskali bodo teme, kjer jim skrivalka sova svojo pesem... A lepi tango ostane vedno pesem vednih duš, čistih src. Živel tango.

Kdaj je ples kvaren... Otroški ples — maskerade, te privedite so skrajno kvarne otroškim dušam. Nikakor ni vzgojno, da se otroke našemi in nališpa, ker s tem se vrga domišljavost, nadutost, zapravljivost. Otroku, kar je otroška — bebiče, konjičke — ne pa da se vrgaja otroke afektirance, domišljavce. Otroška duša je dovzetna za dobro in slabo, skromnost in nadutost, to zadnje je, ki zastruplja otroško dušo in tu je ples kvaren.

lovec, ki ima že dolgo piko nanj, ker ga je zasledoval. Današnji »Jutra« pa poroča, da je Kuharja obstrleli lovski čuvaj Janez Uršič iz Kregarjevega, ker je hodil s puško po gozdu in se na poziv ni hotel ustaviti. Koliko je resnice na stvari, bo dognala preiskava, ki so jo uvedli orožniki.

»Prisega o polnoči« na Viču

Po daljšem odmoru nam je priredil agilni dramski odsek Sokola na Viču v nedeljo 14. t. m. zopet prav lep večer. Kot uvod v svoje 10 letno delovanje na dramskem polju so vprizorili dilemanti »Vsega Sokola« priljubljeno in širom naše ožje domovine znano Manice Komarove »Prisega o polnoči«. Igra je režiral nad vse poštovanli brat Joža Marn in priznati mu moramo, da je svojo težko nalogo rešil prav častno in dostojno. Da ni bil njegov in vseh igralcev trud zaman, nam je pričala volkova udeležba Vičanov, ki so obširno Sokološko dvorano napolnili do zadnjega kotička. Predstavi te prisostvovala tudi avtorica igre sestra Manica Komarova, ki je bila deležna toplih simpatij od strani gledalcev. Sama predstava, ne vemo po čigavi krivdi, se je pričela namesto ob 8. skoraj ob pol 9. V tem pogledu bo treba v bodoče paziti na red in disciplino. Igra sama je potekla prav gladko, z izjemo predolgih pavz med posameznimi dejanji, ter so vsi igralci, daji je bilo dve tretjini novincev, rešili svojo vlogo nad vse častno. Požar, br. Paternosta imovitega kmetja je bil odličen, nič manj izvrstno podane so bile vloge Anka, sestre Thalerjeve, Koritnika, br. Grdine, cigana Markota, br. Burgerja, kmetja Mraka, br. Benedičiča dalje Mete, ses. Brodnikove, Neže, ses. Zore Slugove ter ostalih vlog. Občinstvo je igralce po vsakem dejanju navdušeno pozdravilo.

Po prvem dejanju so se zbrali vsi sodelujoči na odprtem odru v sredi sestro Manice, nakar jo je pozdravil v lepih in vznesenih besedah društveni prosvetar br. Pavle Borštnik ter ji poklonil krasen sopek rdečih nageljnov. Občinstvo je priredilo navdušene ovacije Manici, ko se je na originalen način zahvaljevala. Scenerija in razsvetljava sta bila na višku. Občinstvo izredno zadovoljno, moralni in gmotni uspeh zelo poveljen.

Dramskemu odseku in celokupnemu ansamblu čestitamo k lepo uspeši predstavi, z iskreno željo, da nas čim prej zopet presenetijo z novo predstavo. Končno bi prosili upravo društva, da v bodoče označi na sedežih točne številke, da bo občinstvo dobilo oni sedež, ki ga ima označenega na vstopnici ter da ne bo nepotrebnega prekanja z reditelji. Tudi naj se pazi na to, da med dejanji zamudniki ne bodo prihajali v dvorano in s tem motili igralcev in občinstva.

Zamenhofov večer

Ljubljana, 16. decembra.

Snoči se je vršil v spodnji dvorani hotela »Mikhič« Zamenhofov večer v proslavo rojstnega dne avtorja esperantskega jezika in največjega pobornika pacifizma na svetu. Uvodoma je predsednik Esperantskega kluba g. Herkov toplo pozdravil vse navzoče, potem je pa kratko orisal dr. Zamenhofovo delovanje, poudarjajoč, da je vse svoje življenje deloval za mir in spravo med narodi. Zato je sestavil tudi esperanto, da bi se narodi lažje medsebojno sprazumeli in zblížali. Toda namesto miru in sprave je doživel trpko razočaranje. Nastala je svetovna vojna, sredi vojne je pa Zamenhof za vedno zatisnil oči. Umrl je leta 1917., od žalosti mu je počilo srce.

Po predsednikovem govoru je klubov član na klavirju zaigral esperantsko himno, navzoči so pa vstali s sedežev in na ta način počastili spomin ustanovitelja esperanta. Nato je predaval v esperantu vodja ljubljanskega meteorološkega zavoda g. dr. Reya o svojem letošnjem potovanju na Spitzberge. Predavatelj je povedel slušatelje v najsevernejše kraje Evrope, v Hammerfest, Trömsö in Spitzberge, jih seznanil z naravnimi lepotami, z Laponci, njihovimi običaji itd. Zanimivo predavanje so izpopolnile prav lepe in posrečene skiptične slike. Občinstvo se je predavatelju zahvalilo s prisrčnim aplavzom.

Dva najmlajša esperantista sta deklarirala po predavanju dve pesmi v esperantu in sicer glebna deklica Leitgebova ljubko Zupančičeva »Barčico«, 9letni učencec Jelanič pa »Našo zvezdo«. G. Jelanič starejši je prebral prevod Milčinskoga humoreske, ki je nedavno izšla v enem najbolj razširjenih esperantskih listov. Za njim je prof. Modrijan recital Askerčev balado »Časa nesmrtnosti«, ki jo je sam prevedel v esperanto.

S tem je bil program proslave zaključen, predsednik Herkov se je še enkrat zahvalil navzočim za udeležbo, poudarjajoč, da slede vsi oni, ki se uče esperanta in propagirajo esperantski pokret, besedam ministrskega predsednika generala Živkovića, ki je nedavno v dunajski »Nene Freie Presse« napisal, da vsakdo, ki deluje za sporazum med narodi, dela tudi za svetovni mir. — Esperanto je pot k zblízanju narodov.

Najboljše, najtrajnejše, zato
najcenejše

Dve žrtvi divjih lovcev

Ljubljana, 16. decembra.

Včeraj popoldne so prepeljali v bolnico dve žrtvi divjih lovcev. Prvi je bil 19letni posestnikov sin Jurij Hegler iz vasi Seč, občina Polom pri Kočevju. Odšel je do polne doma, da bi narezal palice špil za klobase. Ko je stal za grmovjem in rezal šibe, je nenadoma počilo in Hegler je čutil, da je zadet v desno nogo. Istočasno je opazil, da nekdo naglo beži po hosti. Bil je očividno divji lovec, ki ga je najbrž pomotoma ustrelil, misleč, da ima pred seboj divjad. Seveda pa tudi ni izključeno, da gre za osvetlo. Hegler je bil zadet v desno nogo, k sreči pa rana ni težka.

Včeraj popoldne so v bolnico prepeljali tudi 35letnega posestnika Petra Kuharja iz Sv. Ambroža, ki ima v obeh nogah šibe. Kuhar zatrjuje, da ga je obstrleli neki divji

Dnevne vesti

Jutri, na kraljev rojstni dan, »Slovenski Narod« ne izide.

— Razid društva slovenskih notarjev. Društvo slovenskih notarjev v Ljubljani je na obnem zboru 8. t. m. sklenilo, da se razide. Pozivljajo se vsi, ki imajo kakšne zahteve do društva, naj se zglase v treh mesecih pri predsedniku društva, notarju v Ljubljani dr. Andreju Kuharju ali pa pri blagajniku, notarju v Radovljici Alojziju Peganu.

— Razpisana uradniška služba. Pri deželni sodišču v Ljubljani se odda mesto pisarniškega uradnika v 3. skupini III. kategorije; obenem se oddajo vsa mesta pisarniških uradnikov, ki bi se izpraznila med razpisom ali pa rabi njega pri drugih sodiščih. Prošnje je treba vložiti do 20. januarja 1931.

— Gostovanje naše Glasbene Matice v Zagrebu. Na današnji nastop pevskega zbora Gl. Matice in orkestra Nar. gledališča vlada v Zagrebu veliko zanimanje. Posebni vlak iz Ljubljane z našimi pevskimi in pevci prispe popoldne ob 16. v Zagreb. Gostom pripravljajo Zagrebčani priskrben sprejem.

— Znižanje cen v zagrebskih hotelih. Zagrebski hotelirji so sklenili znižati cene približno za 10%. Tujski promet je namreč v primeri z lanskim letom mnogo slabši, iz inozemstva prihaja vedno manj gostov, in v tem tiči najbrž glavni vzrok, da so hotelirji cene znižali.

— Bata zgradi tvornico v Jugoslaviji. Ze tri leta se vrše pogajanja, kje bi zgradili znani češki veleindustrialec Bata v naši državi tvornico. Odločitev je padla šele zdaj. Bata je kupil od srbske patrijarhije v Dalju 500 jutrov zemljišča v Borovu pri Vukovaru, kjer bo zgrajena njegova tvornica z delavskimi kolonijami. Za zemljišče je plačal 3.500.000 Din. Borovo je železniško križišče ob Dunavu, kar bo za novo tovarno velikega pomena.

— Pocenitev električnega toka v Zagrebu. Plinsko-električni odbor zagrebske mestne občine je na zadnji seji sklenil predlagati plenumu občinske uprave, naj bi se električna struja pocenila. Električni tok v industrijske svrhe naj bi se pocenil od 1.30—0.80 Din, za obrt od 2 na 1.50 Din, za privatna stanovanja bi pa znižala cena 4 Din za kw.

— Pospeševanje konjereje. Strokovna komisija v poljedelskem ministrstvu je izdelala osnutek novega zakona o Kolu jahalcev, ki bo veljal za vso državo. Osnutek je bil poslan vsem odborom Kol jahalcev na vpogled. Namen novega zakona je v prvi vrsti pospeševanje konjereje. Urejeno je prirejanje konjskih razstav in dirk, ki jih bo podpiralo poljedelsko ministrstvo. Do konca tekočega meseca bo zakon stiliziran in uveljavljen.

— Zahvala. Pevski zbor učitelstva UJU v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje vsem Trbovelčanom in Brežičanom za naklonenost, ki so jo izkazali ob prički naših koncertov. Posebna hvala se p. n. učitelstvu obeh krajev za skrb in trud, ki ga je imelo ob tej prički. — Odbor.

Našim prijateljem v Sevnici, Rajhenburgu, Krškem, Brežicah in v okrožju teh krajev! Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske koncertira danes v torek ob 20. uri v Narodnem gledališču v Zagrebu na Trgu kralja Aleksandra I. Zbor bo izvajal Berliozovo dramatično legendo za soli, zbor in orkester: Faustovo pogubljenje. Tem potom opozarjamo občinstvo zgoraj navedenih krajev, da se jim nudi ugodna prilika posetiti zagrebski koncert, kajti po koncertu ob 1. uri ponudi se vrnejo Matičari s posebnim vlakom v Ljubljano. Ta posebni vlak se bo ustavil na zgoraj navedenih postajah in tako dal priliko morebitnim posetnikom zagrebskega koncerta iz teh krajev za ugoden povratek. Opozorjamo le na to, da si vstopnice telegrafično zasigurajo pri gledališki blagajni. Kdor si sam ne zagotovi vstopnic, mu na noben način ne moremo garantirati vstopa.

— Dr. Aljehin v Karlovcu. V nedeljo zvečer je prišel v Karlovec iz Zagreba z avtomobilom šahovski mojster dr. Aljehin ter se nastanil v hotelu »Jadrane«. Pred simultansko tekmo je igral s študenti realne gimnazije, člani sušaskega šahovskega kluba, prijateljsko tekmo. Pri simultanki je igral proti 35 igralcem, dobil je 32 partij, 1 je izgubil, 2 pa remiziral. Ljubljanci so se torej bolje odrezali. Danes nastopi dr. Aljehin v Zagrebu.

— Smrtina kosa med ameriškim Slovenci. 9. septembra je umrl v Cleveland-Neuburgu Miha Plut v starosti 71 let. Pokojni je bil eden prvih in najstarejših naselencev v Neuburgu. — 7. novembra je umrl v istem kraju Gasper Česnik, star 58 let. Pokojni je zapustil ženo in več otrok. — V kraju Bridgeport je 21. novembra umrl 60letni Peter Hoge. Pokojni je bil doma iz Starega Loga pri Kočevju, v Ameriko je prišel pred 32 leti. Zapustil je ženo in štiri sinove.

— Klavirski mladini kupite za Božič 10 povesti skladatelja Vasilija Mirka, ki so izšle v založbi pevskega društva Ljubljanski Zvon in so naprodaj (cena partituri 15 Din) v vseh knjigarnah, naročajo se pa lahko tudi po dopisnici na naslov založnika pevskega društva Ljubljanski Zvon.

— Sokolsko gledališče v Radovljici priredi dve mladinski predstavi in sicer v nedeljo dne 21 in dne 28. t. m. vedno ob pol 16. uri. Obakrat se vzprizori igra »V božični noči« v šestih slikah, kjer sodeluje članstvo, naraščaj in deca. Na ti predstavi opozarjamo posebno okolišča šolska vodstva.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 10, v Ljubljani 5, v Sarajevu 4, v Zagrebu 3,1, v Skoplju 3, v Mariboru 2,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,2, temperatura je znašala 1,3.

— Krvav pretep v Zagrebu. Sinoči je v Zagrebu v Petrinjski ulici prišlo do krvavega pretepa, katerega žrtev je postal 14 letni trgovski potnik Grozdanić. Fant se je sestel v gostilni s svojim znancom Mucićem. Iz neznanega vzroka sta se sporila, nakar je Grozdanić zapustil gostilno iz strahu pred besnim Mucićem. Mucić pa mu je sledil in ko ga je dohitel, ga je napadel z nožem. Zadal mu je več ran po glavi, rokah in nogah in bi ga gotovo zaklal, da ju niso mimoidoči pomirili. V Petrinjski ulici je ta pretep izzval sinoči pravcati alarm, ljudje so drli skupaj od vseh strani kot bi gorelo.

— Težka nesreča pri gradnji mostu Beograd—Zemun. Včeraj popoldne se je pri gradnji mostu na Savi med Beogradom in Zemunom porušil odel, na katerem je bilo več delavcev. Prvi hip je nastala zaradi tega panika, vendar so nekateri delavci ohranili prisotnost duha, da so priskočili tonečim na pomoč. Reševanje je bilo zelo težko, ker je bila voda deroča in kalna. Z veliko težavo so rešili tri delavce, eden je bil težko ranjen, eden je pa utonil.

— Avtobus in avtotaksi trčila. Sinoči se je pripetila v Zagrebu na križišču Jurisjeve in Draškovićeve ulice prometna nesreča, ki pa k sreči ni imela težjih posledic. Trčila sta avtobus in avtotaksi; udarec je bil silen, ker sta oba vozila z veliko brzo, avtotaksi je precej poškodovan. Človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Preiskava je ugotovila, da sta vozila oba šoferja preneglo.

— Risalo orodje kupite najboljši pri FR. P. ZAJEC, optik, Ljubljana, Star trg 9.

Iz Ljubljane

— Velik oficirski bal. Oficirski zbor ljubljanske garnizije priredi jutri v vseh prostorih Sokola I. na Taboru v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. svečano zabavo s plesom. Obleda: za dame plesna toaleta, za gospe frak ali smoking, za oficirje paradna uniforma z vsemi odlikovanji. Dostop imajo samo vabljeni. Začetek zabave ob 9.30.

— Izobesite zastave. Mestna občina ljubljanska razbese v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. državne zastave. Vabimo vse meščane, da okrase svoje hiše z državnimi zastavami.

— Slava pravoslavne kapele v Ljubljani. V petek dne 19. t. m., na dan sv. Nikole, praznuje tukajšnja pravoslavna kapela svojo cerkveno slavo. V proslavo tega dne se vrši na predvečer, v četrtek 18. t. m. ob 18. uri svečano bdenije. Naslednji dan, na slavo, se vrši ob 9. uri dopoldne svečana liturgija. Po liturgiji bo sprejel odbor Srpske pravoslavne cerkvene občine čestitke v paroliški pisarni. Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo.

— Danes so »otvorili« na živilskem trgu božični sejem. Kot protiutež zastoji na živilskem trgu, kjer je vsak dan manj živila, so postavili ob Vodnikovem spomeniku, kjer razstavljajo navadno vrtnarijo rože, vrsto stojnic z različno drobnarijo za okrasitev božičnih drevesc, jaslice itd. Druga vrsta stojnic pa je v Šolski ulici, kjer so prejšnje čase prodajali gobe in sadje. Torej sejmovo imamo vedno dovolj, denarja pa vedno premalo.

— Napeljava elektrike v Šiško. 13. tm. smo poročali, da polagajo električni kabli od transformatorja v Trubarjevem parku skozi Lattermannov drevored proti Šiški, s čimer pa nismo imeli namena nikogar begati, mimamo tudi ničesar zoper Električno zadrugo in njene zadržanje. Ugotovili smo le dejansko stanje. Zato bo menda tudi gotova stvar, da bo šišensko električno omrežje priključeno na ljubljansko, ker so tozadevna dela že v teku, o čemur se lahko vsak sam prepriča. Pravde o tem so torej brezpredmetne.

— Električne ure. Jugoslovsko Siemens d. d. oddelček za šibni tok v Ljubljani, nam sporoča: »Zaradi snežnega zameta so se potrgale na več krajih prostovoljne žice električne urne naprave mestne občine ljubljanske. Zato se je ustavila električna urna naprava ter smo bili primorani isto postaviti iz obrata. Slični defekti so nastali tudi na ostalih električnih vodih, ki so napeljeni po Ljubljani. Skušali bomo popravilo čimprej izvršiti ter postaviti urno na pravo zopet v obrat.«

— Pevski zbor učitelstva UJU v Ljubljani ima tečaj za mešani zbor 27., 28., 29. in 30. decembra. Pričetek 27. t. m. ob 9. v Glasbeni Matici. Ker je turneja po Rumuniji perikletna in je naš odposlanec že odpotoval v Rumunijo, da uredi vse potrebno, je udeležba za vse strogo obvezna. Zadržani naj se opravičijo vnaprej. Odbor.

— Sokol I. na Taboru vabi ves svoj naraščaj v sredo, dne 17. decembra ob 10. uri k predavanju brata Vilijana Vabljenca, ki je tudi članstvo. Vhod je iz Vrhovčeve ulice.

— Velikost gnojenja z apnom bo predmet predavanja g. viš. nadzornika Humeka v sredo zvečer ob četrtek na 20. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Stara resnica je, da trnijo vsi ljubljanski vrtni že desetletja na pomanjkanju apna, kar silno kratki donos in notranjo vrednost pridelkov. Podružnica »Sadijarskega in vrtnarskega društva« opozarja vse lastnike vrtov in ljubitelje cvetlic in jih vabi na to važno predavanje.

— Naše glasbene kroge in ljubitelje glasbe opozarjamo na zanimivo predavanje prof. S. Šantla: »O novem tenorskem godalu goslarja Mušiča«, ki se bo vršilo v soboto dne 20. t. m. ob eni črti na sedem o sobi št. 14 Glasbene Matice. Po predavanju bo kratka muzikalna produkcija, pri kateri sodelujejo iz prijaznosti g. Bajde, prof. Ivančič, Lipovšek, Pfeifer, Stanič in Šantel ml. Vstop prost.

— Društvo državnih policijskih namestnikov v vpokojencev v Ljubljani priredi v soboto dne 3. januarja prih. leta v prostorih hotela »Union« običajno letno

plesno zabavo. Čisti dobiček je namenjen pogrebniemu in podpornemu skladu društva. Za blagohotno naklonjenost prosijo vselični odsek.

Vsak dan stalna
božična razstava
v I. nadstropju trgovine
MAGDIČ, Ljubljana
17286

—lj Prazniki se bližajo, sneg, božični sejem na Kongresnem trgu, razkošne izložbe itd., vse to ustvarja božično razpoloženje. Pred Prešernom in kavarno »Emona« so včeraj postavili tudi božični drevesi kot lanko leto, pri katerih bo mestna občina zbirala prispevke za revne. Drevesi bosta močno razsvetljena, na vsakem je približno 150 žarnic. Če bodo luči privlačevale dinarčke, potem je že pametno, da jih je toliko. Če pa ne? Električna tudi ni zastoni, no, za reveže se jo pa že žrtvuje.

—lj Zaradi snega je nastalo precej zmešnjav, ki pa k sreči nimajo mnogo kvarnih posledic. S tlakovanjem Dunajske ceste so morali prenehati, vendar se pa bo delo nadaljevalo, čim bodo skidali sneg. Tudi gradnja tramvajske proge se ne bo ustavila, če ne bo hujšega. Pri palači »Viktoriji« se delo nadaljuje, pri drugih stavbah v bližini pa sneg dela sploh ne ovira, ker so pod streho. Zamedene so pa grajske »Šance«, delo bodo pa menda še vseeno končali, če se bo vreme še nekoč ustalilo in zboljšalo.

—lj Carina in carinska politika. O tem poglavju, ki ne zanima samo gospodarskih krogov, marveč v današnjih časih tudi vse druge sloje prebivalstva, bo govor na družbeno večer Trgovskega društva »Merkur« prihodnjo soboto. O tem važnem in aktualnem predmetu bo predaval gospod Ivan Mohorič, tajnik Zbornice za TOI. Gospod predavatelj je vajan in znan govornik ter izvrsten poznavalec carinskih in carinsko-političnih vprašanj. Predavanje se vrši v soboto, dne 20. decembra 1930 ob pol 9. uri zvečer v restavraciji »Zvezda«. Vstop je brezplačen. Gostje gospodje in dame so dobrodošli.

—lj Predavanje v »Pravniku«. V četrtek dne 18. decembra t. l. bo predaval na sestanku društva »Pravnik« g. apelacijski sodnik dr. Edvard Painič: »Preizkus sodnih odločb v pripravljajalnem kazenskem postopanju«. (Nadaljevanje in konec.) Predavanje se bo vršilo točno ob 6. popoldne na sodišču v Ljubljani, soba št. 79, in vabi k obilni udeležbi odbor.

—lj Aktivni smučarji sigurno ve, kaj radi, da v svojem sportu dobro uspeva. Zato vas tvrdka »Alpina«, Stane Sporn, Ljubljana, Masarykova cesta 12 (pri kolodvoru), res najsilnejše postreže.

—lj Violinistka Marija Mihajlovičeva in pianistka Olga Mihajlovičeva iz Beograda bosta koncertirali prvič v Ljubljani v petek in izvajali naslednji spored: Franckovo sonato ter Ambrosiove koncert v h-molu, op. 29, v II. delu pa bo zaigrala najprovo pianistka 3 Debussyjeve skladbe in 1 skladbo Španca Falla. Nato zaigra obe umetnici Mihojevičeve Srbsko igro in Rahmaninov ples za violino in klavir. Koncert bo v Filharmonični dvorani in so vstopnice v predprodaji po običajnih cenah v Matični knjigarni.

—lj Sestro po nesreči sunil z nožem v hrbet. Včeraj popoldne so morali v bolnico prepeljati 19letno diakinjo Zoro K., stanujočo na Gradu, katero je njen brat po nesreči sunil v hrbet. K sreči je poškodba lažja, začnaja tako, da bo deklica bolnico kmalu zapustila.

Obleke prirečene v kemično snajenje in barvanje

ter pranje in svetlokanje perila izgotovi do praznikov tovarna

JOS. REICH

Iz Celja

— Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala ženska CM podružnica v Celju čisti dobiček koncerta, ki se je vršil ob plebišni manifestaciji za Korosko Din 4000. — Pri koncertu je sodelovalo celjsko pevsko društvo, Katoliško pevsko društvo in pevsko društvo »Ojka«. Celjska sokolska župa pa je zbrala Din 956 iz Celja. Iskrena hvala!

— Božične izložbe. Celjske trgovine so se s posebno izbranim in preračunanim okusom pripravile na božično prodajno dobo. Povprečno izložbo vsekakor prekašajo lanske, večje trvdke pa so prebivalstvo celo presenetile. V splošnem letošnja kupčija znatno prekaša lanko.

— Veliko obrtniško zborovanje na Dravskem polju. V nedeljo 28. t. m. se bo vršilo v Središču ob Dravi veliko obrtniško zborovanje, ki ga bo priredila Zveza obrtnih društev dravske banovine v Celju. Zborovanje je namenjeno vsem obrtniškim društvom iz okoliša Središče, Sv. Bolfenk, Beltinci, Ljutomer, Ormož in Ptuj.

— Celjski trotoarji. Že večkrat, še o pravem času, smo opozarjali posetnike celjskih predhodnih trotoarjev, naj bi dali iste izravnati in primerno nasekati z ozidrom na prihajajočo zimo. Opozorilo je pri marsikomu naletelo na pravi odziv, posamezni hišni lastniki pa tega nikakor nočejo razumeti. Ako ne bo boljše, bo pač mestno načelstvo prisiljeno, da poseže po drugih, neprijetnejših sredstvih.

Zetova velikodušnost.

— Moja mati je dejala, da bi dala pol življenja za avtomobil. — Veš kaj, jaz ji kupim kar dva, če hoče.

Dobro plačana moč.

— Gospod ravnatelj, koliko dobiva vaš umetnik v gladovanju? — Dva dolarja na dan in hrano.

ANNA MAY WONG

Pride! Pride!
v prvem svojem govorečem nemškem vefilmu

HAI-TANG

Elitni kino
Matica

Ko je Ljubljana v resnici bela

Zdaj je Ljubljana zares bela, le na Kongresnem trgu, kjer prodajajo božična drevesa, je zelena.

Ljubljana, 16. decembra.

Posebna čast mora biti za Ljubljano, če je bela. Zelo radi jo častimo s tem imenom, zakaj bi je ne, ko nam je pa tako pri srcu. To sicer ve sam vrag, zakaj ji pravimo baš, da je bela; zakaj bi ne rekli, da je zelena? Ampak je že taka navada ali tradicija in vse navade so nam svete, vse tradicije so temelji kulture z »aufbiksanjem« in pridruženjem vred. Samo naj kdo poskusi dotakniti se naših narodnih svetinj!

Zdaj pa gre za to, kar je menda prav tako važno kot tradicija; namreč, zakaj bi ne dejali zelena Ljubljana? Pomislite vendar, saj imamo mestno zastavo in grb, tramvaj, avtobuse, Henrika in še Ljubljano zeleno — vsepovsod vse zeleno s trnovsko zelenjavo in žabami vred. In bi bilo prav tako gljivno govoriti o raznih oficijelnih sprejemih in podobnih prilikah — n. pr. »Pozdravljam vas v imenu zelene Ljubljane, ki je bila vedno zelena in ponosna na svoje goste in svojega zelenega zmaja na svojem grbu...« kot če bi dejali bela Ljubljana. Kajti na belo barvo se ne moremo nič preveč sklicevati, četudi je Ljubljana v resnici bela zaradi svoje megle, luž, prahu in drevoredov, ki postajajo čedalje bolj beli, pa tudi naše hiše so vedno bolj zelene, ljubljanci pa tudi, vse je kot bi bilo plesnivo. In to je baš tisto — plesnivost! Saj je plesnivost tudi tradicija in tudi zelena, jasno je torej, da je treba sprožiti tale problem, zakaj ga ne bi obravnavali, ko smo vendar vedno tako napredni in dovzetni za vse probleme! Potrebno je »kulturnih razlogov« torej, zaradi plesnive, to se pravi zelene, tradicije. Kakšen red bi pa bil, če bi ne upoštevali tradicij! To pa samo toliko, da se dotaknemo, saj veste, da je smov preveč obširna ter bi se zavlekla in da problem mora ostati problem, to ste si menda le zapomnili, če vam je bilo razodeto! Take zadevščine se pač omenjajo le predvsem zaradi tega, ker so aktualne. Jasno je, da se mora o beli Ljubljani zdaj govoriti, ko je v resnici bela.

Kaj, še ne veste? Sneg nas je zamedel. Zato je sicer nekoliko čudno, da se še sploh oglašamo, recimo pa, da je to glas vpijočega v pušcavi, ali pesem smrččih.

Tako je, da, treba je o tem pisati, včeraj smo začeli in bomo vso zimo, če bo kaj sreče junaske. Nikakor ni brez pomena, to boste vendar izprevideli, saj ljudje se menda niti ne vedo, da je zapadel sneg, vsaj tako se zdi. Samo malo skobacajte se iz svojih zelenih palač, pa se boste takoj prepričali, kaj je na stvari. Silno važno je namreč, da so v nedeljo v Ljubljani izginili trotoarji in so bili še včeraj na dopustu; to pa samo zaradi tega, ker mnogi ne vedo, da je zapadel sneg. Morda pa tudi ne vedo za tiste snežene paragrafe, ki smo jih že včeraj tolmačili in se grozilo z njihovo pretečo nasukanostjo. Na magistratu so pa kajpada izvedeli za to nesrečo, saj so včeraj trje, ali koliko jih je že bilo, delavci premetali sneg pred Figovcem. To se pravi, da se zavedamo slave Figovčeve palače, ali da se bojimo, da bi ne mogli do nje.

Delavci so bili kaj čudni. Reveži, kaj pa drugega, ki blagrujejo sneg se bolj kot smučarji in neumni otroci. Govorimo že vse leto, da pri nas ni brezposelnosti, zdaj pa lahko vidimo, da kidajo sneg ljudje z očali in nežnimi rokami, ki smo jih lahko videli vse leto »postopati« po mestu. Lopat ne znajo sukati, slabotni in nerodni so, pa se bodo že privadili, kot pravijo.

No, Janez, kaj si se apravi nad sneg? Kako pa plačajo?

Saj vidiš! Danes sem začel, pa imam že žulje, ne vem, menda bo za sol!

Lopata ga je vlačila in premetavala se seboj, noge in roke so mahalele kot simbol lakote. Nekateri fantje so se srmovali. Ampak zakaj, ko ni tistih, ki jih gledajo in se jim posmehujejo?

Na Kongresnem trgu so pa včeraj otvorili božični sejem, ki sicer ni tako smešen kot Miklavžev, vendar pa se da tudi o njem reči to in ono. Zdaj pa se je treba omejiti, ker glavno še pride. Včeraj so se le kregali za prostore, kupčije še

ni bilo. Blaga je izredno mnogo, profinjalec tudi, povrh tega pa je še po trgu razstavljen sneg, ki ga nihče ne mara niti zastoni, zato je kreg razumljiv. In toliko gospodov je, ki imajo vsi besedo. N. pr. en gospod je izanec, pa protežira izance, češ kar tukaj postavi svoje grmovje, ali drevesa, zopet drugi je pa lahko da doma ke iz Limbarske gore, zato so mu Moravčani bolj pri srcu.

— Meni je tukaj odkazano, pa amen!

— Kaj boš ti govoril, meni je ta prostor odkazal gospod Prekucuh!

— Me prav nič ne briga, če ti ni prav, pa lahko greš s svojim dračjem za Ljubljano na zabjak, boš pa na klatre prodajal!

Edino to je dobro, da jih brozga nekoliko hlad, kajti drugače bi se preveč razvneli in dejanska bitka z božičnimi dreveski bi se gotovo pričela. Izanci so sploh na glasu kot puntarji — no, sicer pa kaj bi govorili, junaki so, ne puntarji, kajti, če bi se jim zamerili...

Zdaj je torej Ljubljana bela, le na Kongresnem trgu je zelena, pa v naših žepih tudi, žalostni prazniki se bližajo!

Doživljaji v zračnem morju

Ljubljana, 16. decembra.

Da čimbolj izobrazijo svoj naraščaj in ga tudi znanstveno izpopolni, prireja Zveza obrtnih zadrug vsak ponedeljek za javenke in javenke zanimiva in poučna predavanja, ki so vedno zelo dobro obiskana, znano, da tudi naša obrtna in trgovska mladina stremi po napredku. Sinoči ob 19.30 je priredila Zveza zopet poučno predavanje v dvorani Mestnega doma, kjer se je zbralo okrog 400 nadebudnih obrtnih naraščajnikov. Navzoče je pozdravil predsednik g. Krapež, ki je uvodoma povdarjal, da se z veseljem spominja krasnega predavanja o alkoholu in njega slabih posledicah, ki se je preteklo nedeljo vršilo na Jesenicah in kateremu je prisostvoval okrog 200 javencev. Nato je podal besedo predavatelju g. dr. Rapetu, ki si je izbral za temo »Doživljaje v zračnem morju«.

Predavatelj, eden naših najbolj izkušenih letalskih delavcev, je skušal v svojem zanimivem predavanju reproducirati razne občutke letanja, ki jih ima človek pri prvem poletu v zračne višave. Tolmačil je občutke letanja nad gostimi oblaki, kjer izsebi človek občutek ravnovesja in kjer je za letala, ki niso zadostno opremljena z aparati, največja nevarnost. Pojasnil je tudi takozvane zračne luknje, ki so često krive letalskih nesreč in tragedij. Razložil je mladim in strmečim poslušalcem, kaj in kako nastanejo zračne luknje.

V drugem delu svojega predavanja je predavatelj nazorno predložil vse razvoj letalstva od prvih početkov človeštva do danes. Povedal je, da so že naši pradedje hoteli letati po zraku in posnemati tičji let. Prvi poskusi, ko se je človek lahko dvignil v zrak, so bili napravljeni z baloni, nato so bili izumljeni vodilni zrakoplovi in tem so sledila letala. Dr. Rape je podrobno razložil in pojasnil posamezne faze letalstva od prvih poskusov bratov Lilienthalov pa do sodobnih modernih letalskih konstrukcij, »racmanac«, Ciervajevga autoptra itd. Predavanje je izpopolnil s 60 prekrasnimi sklopčnimi slikami. Predavanje je trajalo 1 uro in mladina je bila z njim izredno zadovoljna.

Pomota.

— Hčerka mi je povedala, da ste jo vprašali, če bi vas hotela vzeti. Zakaj pa niste vprašali najprej mene?

— Ker pa nisem vedel, da bi me tudi vi radi vzeli, milostiva.

V provincijalnem mestu.

— Marička, ko pojdete na trg, pogledajte na oglu, kaj igrajo danes v gledališču.

— Saj sem že pogledala, gospa.

— Igrajo »Figarovo srebrno svatbo«.

— Neumnost! Kakšno srebrno! Samo svatba se pravi.

— Kaj še, saj stoji črno na belem, da je 25tič.

Nadvojvoda pod avtomobilom

Po čudnih potih vodi usoda člane bivše habsburške vladarske rodbine.

Dane teden je povozil avtomobil na slabo razsvetljeni Argentinierstrasse na Dunaju starega, očividno nagluha gospoda. Sofer nesreče ni opazil in je vozil mirno naprej. Starega gospoda, ki je krvavel iz ust in iz nosu, je prepehala rešilna postaja v bolnico. Nesreča se je pripetila pred Toskanskim garažo. Pred 15 leti se je imenoval Argentinierstrasse še Aleegasse. Toskanska garaža je bila takrat nadvojvodova toskanska palača. Sofer, ki je povozil zdaj starega gospoda, je bil morda aktivni poročnik, poveljnik starega gospoda so pa nazivali njegova cesarska visokost nadvojvoda Leopold Salvator, feldmaršal, generalni inšpektor topništva, častni doktor tehničnih ved in povrh še protektor češke akademije znanosti. Bil je torej velik gospod med navadnimi smrtniki, zdaj pa razmeroma siromašen sorodnik s številno rodbino v najodličnejši rodbini.

Nesreča na Argentinierstrasse je bila golo naključje. V navadnih razmerah bi lahko povozil avtomobil starega gospoda v Barceloni, kjer prebiva od prevrata s svojimi hčerkami, od katerih je ena učiteljica na barcelonski ljudski šoli, druge imajo pa tudi svoje poklice. Njegov sin Reiner Karel je umrl pred letom dni v isti bolnici, kamor so zdaj prepeljali ranjenega očeta. Bil je družabnik s hmeljem, trgovina je pa šla slabo in bivši aristokrat je umrl v veliki bedi kakor umirajo zdaj mnogi brezposelni. Leopold, drugi sin Leopolda Salvatorja, ki se je tudi hotel v začetku uveljaviti kot trgovec s hmeljem na Dunaju, biva zdaj v Ameriki. Tam je bil nedavno pred newyorško poroto oproščene vsake krivde v zadevi afeze z nakitom nadvojvodinje Marije Terezije. O tem smo že omenjavo poročali.

Poleg rodbine Leopolda Salvatorja prebiva v Barceloni še druga habsburška rodbina — Maks Habsburški, brat zadnjega avstrijskega cesarja. Oženil se je z nemško princeso Františko Hohenlohe - Schillingfürstovo in prebiva nekaj let v nekem monaškem hotelu pod imenom grof Werenberger. Potem se je preselil v Madrid, kjer je poskušal s trgovino, končal pa kot uslužbenec nekoga stavbnega podjetja v Barceloni. Že omenjena nadvojvodinja Marija Terezija, žena nadvojvode Karla Stefana biva na Dunaju. Svoja velika posestva v Galiciji je dobila po prevratu nazaj od Poljske na posredovanje Španskega kralja, morala se je pa zavezati, da bo dajala del dohodkov poljski akademiji znanosti. Med drugim ima v zapadni Galiciji dobro idočo pivovarno. Dva sinova živita pri roditeljih, tretji, Viljem Habsburški, ki je kandidiral nekaj časa na ukrajinski prestol, se pa kladi sedaj pod imenom polkovnika Višvanega v Parizu.

Ljubljence Dunaja, posebno pa Dunajčank, nadvojvoda Evgen, vitez malteškega reda, velemojster reda nemških viteзов, velik prijatelj glasbe in nekoč stalni posetnik opoldanskega korza na Kärntnerstrasse, je ob prevratu pozabil na svojo ljubezen od Dunaja. odrekel je prisego zvestobe republikli in se zatekel v Svico, čes, da morajo Habsburžani končati svojo zgodovino v deželi, v kateri so jo začeli. Nastanil se je v Baslu v hotelu pri »Treh kraljih«, začel zahajati v baselsko družbo, oženil se je morganatično z bogato in priletno baselsko damo in vstopil kot tihi družabnik v neko zasebno banko.

Najlažje so se sprijaznili s svojo usodo Jožef Ferdinand in njegova dva brata. Jožef Ferdinand je položil prisego republikli in se zatekel v Salzburg. Oženil se je z neko Dunajčanko, čez nekaj let se je dal ločiti, pred tremi leti se je pa poročil s hčerko generala Schlackenwörtha. Njegov brat Henrik Ferdinand je slikar v Salzburgu, drugi brat Peter Ferdinand pa živi pod imenom grofa Petra Wickwita v Luzernu. Tretjega brata Leopolda Fer-

dinanda je rodbina že davno pred vojno izključila, ker se je bil oženil z igralko. Ta je znan pod imenom Leopold Wölfling in živi zdaj v Maueru pri Dunaju z neko branjevko. Poskusil je vse mogoče, da bi se preživljal, zdaj je pa agent neke trgovine s kavo in hodi od hiše do hiše ponujati blago.

Nekaj bivših nadvojvod, ki so odložili svoje dostojanstvo in se sprijaznili z republiko, živi zdaj v Wallsee blizu Dunaja in sicer nadvojvoda Franz Salvator, njegova žena Valerija, hčerka Františka Jožefa, oba njuna sinova, ki sta študirala na univerzi v Innsbrucku, in pa šest drugih sorodnikov. Trije otroci prestolonaslednika Franca Ferdinanda, dva sinova, ki se pišeta Hohenberg in hčerka, poročena grofica Nostitz-Rienecke, žive zdaj na Dunaju življenje premožnih aristokratov.

Človeško zanimivo preteklost ima za seboj vnučinja cesarja Franca Jožefa Elizabeta, ločena žena princa Otona Windischgrätza. Zdjaj žive na Nižji Avstrijskem v svojem gradu, postala je socialna demokratka in se poročila z učiteljem meščanske šole in socialno demokratičnim podpredsednikom dolnjeavstrijskega deželnega zbora Leopoldom Petznekom. Na vseh večjih prireditvah dunajskih in nižieavstrijskih socialnih demokratov je med častnimi gosti, saj je vnučinka cesarja Franca Jožefa. Na to korifejo je avstrijska socialna demokracija pač lahko ponosna. Njeni trije sinovi imajo meščanske poklice, eden je avtomobilski mehanik, drugi slikar, tretji pa pravnik.

Najbolj se godi Habsburžanom, ki so se zatekli na Madžarsko. Madžari bi pač lahko dali svojo zaručnost patirirati. »Madžarski nadvojvoda« Jožef ima sicer malo posestev, zato pa dobiva pokojnino generalpolkovnika, njegov sin Jožef Franz pa tudi vleče plačo madžarskega oficirja. Bivšemu »maršalu Bumstu«, kakor so nazivali zadnja vojna leta armadnega dobavitelja žganja in ruma ter lastnika neštevitih žganjarn in mlekarn Friderika Tešinskega, se godi zelo dobro. Ta je vedno najbogatejši Habsburžan. S svojim sinom Albrechtom, ki ga je hotela imeti mati z madžarskega kralja, pa markiz Gero ni imel sreče. Oženil se je namreč v Londonu po angleškem civilnem zakonu z ločeno ženo nekega madžarskega diplomata. Niti papež, niti rodbina ne priznava tega zakona, poročena živi v Budimpešti, ona pri svoji prijateljici, on pa v skromnem samskem stanovanju. Stari Friedrich sinu ne daje več denarja in mladi mož mora živati »od gospodarskih študij« in od zelo človeške in razumljive nade, da še noben Habsburžan ni živel nad 100 let.

Napoleonova oporoka

13. aprila 1821 je začel Napoleon diktirati svojo oporoko. Podpisal jo je 15. aprila. V prihodnjih dneh ji je priložil več dodatkov. Original oporoke je shranjen v francoskem narodnem arhivu in se glasi:

»Napoleon, 15. aprila 1921 v Longwoodu, otok Sv. Helene. To je moja oporoka, akt moje zadnje volje.

1. Umiram v rimski in apostolski cerkvi, v čije naročju sem bil rojen pred dobrimi 50 leti.

2. Želim, da bi počivali moji zemski ostanki na bregu Seine sredi francoskega naroda, ki sem ga tako zelo ljubil.

3. Vedno sem bil zadovoljen s svojo predrago ženo Marijo Louiso in tudi v zadnjih trenutkih sem ji ohranil največjega čustva. Prosim jo, naj bedi nad mojim sinom in ga varuje nevarnosti, katerih je polna njegova otroška doba.

4. Priporočam svojemu sinu, naj nikoli ne pozabi, da se je rodil kot francoski princ in naj se nikoli ne pusti izrabiti kot orodje triumvirov, ki zatirajo evropske narode. Nikoli se ne sme

boriti proti Franciji, niti ji škodovati na kakršenkoli način. Prilastiti si mora moje geslo: Vse za francoski narod.

5. Umiram prerano, umorjen po angleški oligarhiji in njenem morilcu. Angleški narod me bo kmalu osvetil.

6. Za posledice obeh tako nesrečnih vpadov v Francijo se moramo zahvaliti izdajalcem Marmontu, Aangeeu, Taylerandu in La Fayetteu. Odpuščam jim. Da bi jim le Francija v bodočnosti odpustila, kakor jim jaz.

7. Zahvaljujem se svoji dobi in vrli materi, kardinalu, bratom Jožefu Lucien, Jeronimu, Pavlini, Karolini, Juliji, Hartenziji, Katarini in Evgeni za simpatije, ki so mi jih ohranili. Odpuščam Ludviku knjižico, ki jo je izdal leta 1820; v nji je polno lažnih trditvev in podtaknjenih argumentov.

8. Odklanjam kot svoje delo »Rokopis s Svete Helene« in druga dela, ki so izšla zadnja leta pod naslovom »Maxime« in »Sentence«. V njih ni načel, ki so vodila moje življenje. Dal sem aretirati in soditi vojvodo d'Enghiena, kjer je zahtevala to varnost, interesi in čast francoskega naroda, dočim je vzdrževal grof d'Artois po lastnem priznanju v Parizu 60 morilcev. V enakih razmerah bi ravnal enako.

Demonstracije z belimi miškami

V Nürnbergu so uprizorili v soboto v gledališču Apollo revijo »Liebe mich«, pri kateri je prišlo do velikega skandala. V reviji so nastopile predstavnice raznih dežel, vse v krasnih oblekah, razen predstavnice Nemčije, ki naj bi nastopila v znak gospodarske krize v preprosti obleki, pozneje ji jo pa zamenjala s krasno obleko, sestavljeno deloma iz oblek predstavnice drugih dežel.

Že pri prvem nastopu predstavnice Nemčije je po gledališču završalo. Proti koncu predstave je pa zagnalo okrog 400 gledalcev, razkropljenih po vsem gledališču, strahovit krič in vik. Na oder so metali gnila jajca, smrdljive bombe, pepelnice in druge predmete, obenem so pa spustili veliko množino belih miši, kar je povzročilo med igralci in občinstvom strahovito paniko. Neka igralka se je takle prestrašila belih miši, da je dobila živčni šok. Policija je morala energično nastopiti s pendreki, da je izpraznila gledališče.

V plesu je mladost

Biziz Regents Parka v Londonu stoji velika palača, v kateri je 150 sob in ki je bila do zadnjega nekam skrivnosa. Zaprta vrata in zasirita okna so dolga leta vzbujała redovednost prebivalcev angleške prestolice. Seledavno so novinarji malo posvetili v skrivnostno palačo.

V ogromni palači prebiva plesalka miss Maud Allanova, ki je slovela nekoč po vsem svetu. Pred 20 leti je nastopila kot Salome in s svojo plesno umetnostjo je očarala občinstvo po vseh svetovnih gledališčih. Čeprav je že davno zapustila gledališki oder, je ostala plesu zvesta. Vsak dan ples v svoji palači po več ur in ima samo enega gledalca ali bolje rečeno pomočnika — klavirskega virtuozu, ki ji igra. Umetnica ples v krasno razsvetljeni zrcalni dvorani in om redki prijatelji, ki so jo videli plesati, trdijo, da se ji vrača v plesu mladost z vso gracio in vitkostjo kretanj.

Zbirke lutk

Zadnja moda zbiralcev so postale lutke. Lutka, ki je oblečena točno v slogu 16. stoletja, je čisto celo več, kakor starinsko pohištvo. Na lutke se je treba razumeti enako dobro, kakor na slike, porcelan in starinski nakit. Tako je neki francoski zbiralec zbral v 20 letih 12.000 lutk-vojakov in jih razpredelil tako, da je vpriporil bitko pri Waterloo. Lutke so bile v raznih pozicijah, njihovi obrazi so izražali grozo, bolest ali bojno navdušenje. Nekatere so držale v rokah zastave, ki so bile točna kopija zastav, kakršne hranijo po muzejih.

Največjo zbirko lutk na svetu ima španski kralj. V njegovi zbirki so zlasti vojniki v uniformah vseh držav in

časov. Angleška kraljica ima pa 132 lutk, ki imajo na sebi popolno garderobo od jutranje obleke do velike večerne toalete. Lutke imajo na sebi celo nakit, narejen točno po vzorcih iz historičnih časov. Frizure iz pristnih las so točne kopije frizur iz starih časov z vsemi okraski.

Star viteški spor

Te dni je bil obnovljen iz 15. stoletja izvirajoči spor med suverenim malteškim redom in viteškim redom sv. groba. Malteški red je poslal dva dni po smrti zastopnika reda sv. groba kneza Pignatellija k začasnemu namestniku nečaku sedanega papeža markizu Perzichettiju sodni odlok, s katerim se poziva red sv. groba, naj opusti svojo dosedanje razvado pomenat v uniformah, obredih, tituliranju, odlikovanjih in predpisih malteški red, čes, da nastajajo tako nesporazumi, ki škodujejo prestižu malteškega reda. Sodni akt rimskega civilnega tribunala so priobčili nekateri listi in vzbudili je veliko začudenje med politiki in diplomati v Rimu. Čudno je namreč, zakaj se sklicujeta dva papeška reda na civilno razsodbo, ko imata na razpolago razna vatikanska sodišča.

Pa tudi v Vatikanu je vzbudila afera veliko nezadovoljstvo. Takoj drugi dan po objavi sodnega akta je priobčil »Osservatore Romano« na prvi strani z debelimi črkami vest, da bo Vatikan sam poravnal spor med obema redoma. V kuriji so pa mnenja, da to ne pojde tako gladko. Iz arhivov bo treba privleči stare dokumente iz leta 1489, s katerimi je uvrstil papež Inocenc VII. red Sv. groba v malteški viteški red. Nasledniki papeža Inocenca VII. so pa razveljavili njegovo bullo in papež Pij X. se je l. 1907 pri prevzemu dostojanstva jeruzalemskega patrijarha proglasil za velemojstra reda sv. groba. Zadnje čase je nastal spor med obema redoma znova, ker sta dobila oba pravico do posebne tribune v sixtinski kapelici.

Ženska pozabljenost

Če bi presojali pozabljenost moških in žensk po izgubljenih predmetih, shranjenih v zbiralnicah londonske policije, bi prišli do zaključka, da je spomin žensk mnogo bolj luknjast kakor moških. Zdjaj, ki je vreme slabo, izgube ženske v Londonu vsak dan nad 400 dežnikov, skoraj 10 krat več kakor moški. Tudi med drugim izgubljenimi in na policiji shranjenimi predmeti prevladujejo ženske ročne torbice, denarnice in celo umetno zobovje.

V Londonu se je večkrat primerilo tudi, da je dama baš dobila na policiji izgubljeni dežnik ali ročno torbico, pa jo je domov grede pozabila v omnibusu. Kdo ve, od kod izvira ženska pozabljenost in kakšne misli roje ženskam po glavi, da tako malo mislijo na svoje reči.

Uboga Moskva

V Parizu izhaja tednik znanega ruskega govornika Kerenskega. »Dni«, ki ve poročati, da pokosi v Moskvi lakota vsak dan povprečno 215 ljudi. Bivši ruski generalissimus v cilindru in fraku ve celo povedati, da so to uradni sovjetski podatki, da pa sovjetska vlada te številke skrbno prikriva. Sestrano in boso prebivalstvo po zatirjanju gospode Kerenskega v Moskvi silno trpi, ker nima kaj jesti in celo drvnima, da bi si zakurilo, da o premoğu sploh ne govorimo. Na kmeth je seveda položaj še slabši, pravi Kerenski.

Ni treba, da bi bil človek zagovornik komunizma, da se prime za glavo in strmi nad takimi bedastimi klobasirjami, ki jih celo resni listi ponatiskujejo in priobčujejo kot čisto resnico. Najhušji je bil položaj v Rusiji l. 1918, 1919 in 1920, ko je res primanjkovalo živil in ko so ljudje po nekaterih krajih gladovali. Če bi bilo res, kar čvcka v Parizu gospod Kerenski, bi bilo Moskvu sojeno v najboljšem primeru še 13 let življenja, potem bi se pa lahko napotil tja Kerenski z vsemi prijatelji in prijateljicami, kar jih ima v Parizu, ker bi bila moskovska stanovanja izpraznjena. Moskva ima po zadnjem ljudskem štetju 2.026.000 prebivalcev in če računamo po zatirjanju gospo-

da Kerenskega, da jih umira zdaj 215 na dan, bodo približno čez 12 let mrtvi vsi do zadnjega. In v zgodovino bo zapisal gospod Kerenski fenomenalno dejstvo, da je podleglo lakoti vse prebivalstvo milijonskega mesta v Evropi v 20. stoletju.

Radionogram

Petek, 19. decembra.

12.15: Plošče (solistične pol ure, Čajkovski: koncert za violino in klavir); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Radio orkester, haval-jazz; 18.30: Fr. Reya: Potovanje na Spitzberge; 19: Dr. Lovro Sušnik: Frantsosčina; 19.30: Gospodinjska ura, gde Cilka Krekova; 20: B. Hrovat: Filmska drama; 20.30: Premrlov večer; 22: Poročila in časovna napoved, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 20. decembra.

12.15: Plošče (mešan program); 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18: Viktor Pinnat: V dolini gradov (grad Žužemberk z okoliškimi utrdami); 18.30: Radio orkester, klavir in harmonij; 19.30: Ga. Orthaber: Angleščina; 20: Concert delavske godbe »Zarja«; 21: Radio orkester, haval-jazz; 23: Napoved programa za naslednji dan.

SOKOL

10 let lužiškega sokolstva

Dne 9. novembra letos je poteklo deset let, odkar je bilo ustanovljeno prvo lužiško-sokolsko sokolsko društvo. Danes je na Lužiškem poleg matičnega društva v Budysinu še dvajset sokolskih društev, ki so razdeljena v tri župe in tvorijo skupaj Lužiško-sokolsko sokolsko zvezo s sedežem v Budysinu.

Pred desetimi leti bi nihče ne mislil, da bo moglo v mali in nesvobodni Lužici sokolstvo pognati tako globoke korenine. Danes ta dan niso sokolska društva samo v saški Lužici, temveč tudi v pruski, in skoraj ni vasice, kjer bi sokolstvo ne bilo znano. Sokolsko gibanje na Lužiškem vodi možje, ki ne poznajo strahu in nevarnosti. Edino na ta način se da razumeti odločno stališče, ki ga zavzema lužiško sokolstvo v narodnih in slovanskih vprašanjih. Ponosno priznavanje sokolske misli prinaša korist vsemu lužiškemu narodu. Brez lužiško-sokolskega sokolstva se dandanašnji ne izvrši nobena večja narodna slavnost.

V teku svojega desetletnega delovanja je imelo lužiško sokolstvo dva zleta, prvega v Panticich leta 1924, in drugega v Wulfsku leta 1927., zdaj se pa pripravljata na tretji jubilejni zlet v Radworu, ki bo drugo leto. Lužiški Sokol si je že opomogel od prvih težav, ko ni imel niti telovadnega orodja niti izkušnih načetnikov. Tehnično vodstvo ima zvezni načelnik brat Jan Meškank, gojenec vadiateljske šole v Pragi, ki mu pomagajo drugi načelniki. Idejni voditelj sokolstva pa je starosta Zveze brat Jakub Šajba in brat Michel Nawka, urednik »Sok. listov«.

Poleg Nemcev, ki so njegovi navadni sovražniki, ima lužiški Sokol tudi nasprotnike v svojem narodu, zlasti v vrstah katoliškega duhovništva, četudi večina na tihem pozdravlja sokolstvo kot važnega narodnega činitelja. Nevarnost razkola je za zdaj srečno minila. Vse kaže, da bo lužiški Sokol še nadalje verno sledil Tyrševim idejam.

Naravno je, da lužiškega sokolskega gibanja ne smemo primerjati z življenjem drugih sokolskih zvez, ker nam tega ne dovoljujejo razmere in število lužiškega naroda. V sokolstvu se zbira zlasti lužiška mladina, in ravno številni oddelki naraščajo in deee nas navdajajo z upravičenim upanjem, da se bo sokolska misel na Lužiškem v bodoče še bolj razmahnila in veselje vsega slovanstva.

Lužiški Sokol, vzgojen po Tyrševih naukih in prežet s slovanskim duhom, zasluži, da ga prav razumemo in podpiramo. Udeležba lužiškega sokolstva na vsesokolskih zletih v Pragi, Poznanju in v Beogradu je najlepši dokaz o duhu, ki vlada v lužiškem Sokolu. Samo kdor pozna težak položaj lužiškega naroda, ki nima nobene narodne in srednje šole, ki nima niti najmanjših jezikovnih pravic v uradih in ječi pod velikim gospodarskim in socialnim pritiskom, more pravilno oceniti vernost lužiškega sokolstva do slovanstva. Ni lahko dvigniti ponosno prapor slovanstva tam, kjer že od nekdaj deluje na razvoj narodnega duha nemški vpliv. Zato spoštujemo lužiško sokolstvo in mu skušamo povrniti vernost za vernost.

— Sokolsko društvo Kočevje vabi k prireditvi, ki se bo vršila v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. dne 17. decembra 1930 v hotel »Trste«, »Triglavl«. Mladinska igra s petjem, telovadbo in plesom v štirih delih Spisal Jakob Spicar. Režiser: Mirko Dobravec. Osebe: Ptičar, Černez, Fužinar, bogataš, Janez, Tine in Miha, otroci, kralj Triglav, kraljica več, večja vrazarka, triglavski ogenj, striček spanec. Otroci, večje, Sokoli, Sokolice, naraščaj in deca. Delanje se vrši na Gorenjskem in v naših planinah. Sodeluje Sokolski dijaški orkester Dirigent Daj. Zupanič. Vstopnice od 12 do 4 Din. Vstopnice v predprodaji v trafiki Fr. Lovšina in pri blažni eno uro pred prireditvijo. Začetek točno ob 16.

Pri lenivosti črevesja, boleznij jeter in žolca, odebelenosti in protinu, katarju žolca in črevesja, obolenih danke odraščanja naravnega »Franz Josefovca grenčica« nastajanja v trebušnih organih hitro in brez bolečin. Dobrežne izkušnje po bolnišnični uče. da uravnava »Franz Josefovca« vodo izobno delovanje črevesja. »Franz Josefovca« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Alfons Daudet

Delfinova smrt

Mali Delfin je bolan... Mali Delfin umira. Po vseh cerkva kraljevine, odprtih noč in dan, plapolajo pred najsvetlejšo svetinjo debele sveče za ozdravljenje kraljevega prvorojenca.

Dvor je vznemirljen. Strežaji in komorniki begajo tiho po marmornatih stopnicah. Paži v svilenih livreh hodijo od grude do grude in šepetajo novice. Na terasah se lepe dvorne dame globoko klanjajo in si brišejo solze s svilenimi robčki.

V oranžeriji se posvetujejo zdravniki. Skozi zagnjena okna se vidi, kako mahajo z rokavi dolgih črnih tog in kimaio z belimi lasuljami. Prestolonaslednikov vzgojitelji se izprehajajo z dvornim maršalom pred vrati oranžerije in ob nestrno pričakujeta izida učenega posvetovanja. Mihoiteci kuharji pozabljajo stisniti v pest bele čenice in pokloniti se imenitnemu gospodoma. Dvorni maršal rolni na ves svet Vzgojitelji recitira Horacove stihe Tam iz daljave, od konjarn, se sliši zategnjeno, otožno

rezgetanje. Delfinov žrebček se jezi pri praznih jasliah na malomarne hlapce.

A kralj? Kje je Njegova Kraljevska Milost? Presviti vladar se je zaklenil v svoje sobane. Velicanstvu se ne spodobi plakati. Nihče ne sme videti kraljevskih solz. Povsem drugače kraljica. Kraljica plače in vzdihuje vprčo vseh kakor kakšna boljša meščanka. Iz njenih lepih oči teče solze na mehke sinove blazinice.

Delfin, bolj bled ko batist, na katerem leži, ima zaprte oči. Zdi se, da spi. Toda v resnici ne spi... Obrne glavico k mami in vidič, da plaka, jo vpraša:

— Zakaj plačeš, presvita mami? Kaj misliš, da bom umrl?

Kraljica hoče odgovoriti, toda solze jo duše. Ne more spraviti iz sebe niti besede.

— Lepo te prosim, presvita mami, nehai plakati. Ne pozabi, da sem Delfin Prestolonaslednik pa ne more umreti tako enostavno, kakor umirajo navadni zemljani.

Kraljica vzdihuje glasneje Delfinček se začneja razburjati.

— Nočem umreti. Ne dovolim, da bi smrt vstopila v mojo sobo. Halo! Za-

povedujemo, da pride sem nemudoma štirideset najboljših vojščakov. Naj se postavijo na stražo pri Naši postelji in naj nas stražijo noč in dan. Zapovedujemo tudi postaviti sto topov pod okna gradu in čakati pri njih s prižganimi zažgalniki. Gorje smrti, če se drzne približati se Naši osebi!

Da ustreže kraljeviču, zamahne kraljica z roko. V naslednjem hipu se začne ropot težkih topov, ki jih obračajo na dvorišču. Štirideset orjaških vojščakov se postavlja na stražo ob stenah dvorane. To so sami stari vojščaki, osiveli v bojih. Pri pogledu na nje zaploska Delfinček radostno z ročicami. Enega pozna in pokliče ga po imenu:

— Lotare! Lotare!

Vojščak stopi korak naprej.

— Stopi bliže, Lotare!... Imam te zelo rad... Pokaži mi svojo sabljo. Je dobro nabrušena? Kajne, da odsekaš smrti glavo, če pride pome?

Lotar odgovori:

— Kakor velite. Vaša mala Visokost!

Na razoranih licih se mu leskečeta dve solzi.

Tedaj se približa postelji menih.

C. G. Norris.

8

Vroča kri

Roman.

— Ah, stric bi gotovo ne bil zadovoljen s tem. Slišal je vaš zadnji koncert — oh, govoril je tako navdušeno o vas, o vaši spretnosti in tehniki. Z drugim učiteljem bi prav gotovo ne bil zadovoljen.

— Hm, toda... saj vi sploh se ne znate igrati in verjemite mi, da ni prijetno poučevati in ukvarjati se z začeti. Če nimajo nobenega talenta.

— Oh, meni se pa zdi, da ga imam. Da, celo prepričana sem o tem.

— Pogledati moram, kam vas spravim, če vas sprejemem.

— Ah, hvala lepa, gospa Kirk, hvala lepa!

— Dvakrat na teden po pol ure. Ste zadovoljni?

— Da, da — kakor je vam ljubše.

Zelda je vstala. Za hip se je ozrla okrog sebe. Soba je bila prijazna in udobna. Na klavirju so ležali celi kupi not. Toda med njimi je bilo vendar še toliko prostora, da je lahko stala fotografija v srebrnem okviru, velika fotografija simpatičnega obraza z smehljajočimi očmi. Zeldino srce je začelo nekako čudno utripati, ko je zagledala fotografijo.

III.

Takoj v začetku se je vrgla Zelda z največjo karakteristično vneto na vaje, toda bolj z namenom, da bi napravila vtis na svojo učiteljico, kakor pa z željo učiti se. Gospa Kirk je bila zadovoljna z njo. Za napredovanje svoje učenke se je začela živo zanimati.

Zeldi je zadostovalo, da je bila dvakrat na teden pri Mihaelu na domu, zadostovala ji je zavest, da se bosta prej ali slej srečala, bila je zadovoljna, da je lahko gledala vsak terek in petek simpatično obličje s smehljajočimi očmi v srebrnem okviru. Nekoč, čez nekaj tednov, je namenoma pozabila svojo mapo z notami in še istega večera se je vrnila po njo. Kot nalašč ji je odprla vrata Mihael.

— Note sem pozabila, — je dejala. — Ah! — Njen nepričakovani pogled ga je spravil v zadrego.

Do tistega trenutka ni bila prepričana, da ga ima v oblasti. Zdaj ji je pa njegova zadrega dovolj jasno pričala, koliko je bila ura.

— Saj te sploh več ne vidim. — Njen glas je bil tih, očitajoč.

— Jaz... Ni povedal, kaj je z njim. — Pri moji materi se učiš igrati na klavir?

— Da, že nekaj tednov.

— Vidiš, tega sploh nisem vedel.

— Mati mi tega ni povedala.

— Vprašaj jo pri priliki, če ne igram za začetnico čisto dobro.

Pavza; oba sta bila nema. — Kako kaj napreduje tvoja umetnost?

— Imenitno, se mi zdi.

— Te veseli?

— Go-otovo.

Zopet molk. Prinesel ji je zaželeno mapo. Razsvetljena ulica je bila polna urnih senc, hitečih postav zakasnelih ljudi. Počasi je prestopila Zelda one tri stopnice dol, počasi se je približala vratom v ograji, jih odprla in krenila počasi na cesto. Nobene besedice ni črhnila; ni se obrnila. Čutila je njegovo razburjenje, on pa njeno. Neka neznana sila ju je nepremagljivo vlekla skupaj. Oba sta jo čutila, kako vleče, vleče, vleče. Toda še ga je zadrževala plahost, še mu je bil na poti strah, njo je pa gnal počasni, omahujoči korakov proti domu.

— Zbogom! — je zaklicala končno in izgnila v mrak.

Srce ji je močno utripalo, ko je šla v petek zopet h gospi Kirk. Od Mihaela nobenega glasu, nobenega znamenja. Dvomi, nemir, strah. Pa se menda vendar ni motila? Kaj je bilo mogoče, da ni mislil na njo?

S težkim srcem in težkih korakov se je napotila domov. Toda na oglu prve prečne ulice jo je čakal.

— Halo!

— Oh — ti si!

Radosten smeh, prekopicavanje v prsih, leteti, leteti, leteti! Nobenih be-

sed ni bilo treba, samo tu pa tam je bil potreben plah, skriven pogled iz plamtečih oči.

Ko sta stopala tako tesno skupaj, so se njune roke dotikale in sama ista prav vedela, kdaj so se njuni prsti sklenili. Pri opojnosti dotika je čutila svoje srce utripati v prsih.

Dolgo sta si gledala v oči. Potem se je raztegnil mladeničev obraz v sto malih potez in kodravih gubic, in blazen glas, napol smehljaj, napol dih, se mu je izvil iz grla.

— Ti! je vzkliknil in glas mu je lahno drhtel.

— Mihael. — Njene oči so bile kakor dve zvezdi na južnem nebu.

— Oh, ti, — je ponovil, in to pot je zadonel blaženi smeh bolj kot vzdih. Stala sta in pila drug drugega pogled, na njene ustnice je legel plamteč smehljaj, njuna obraza sta žarela.

— Nisem verjel, da pride kdaj do tega.

— O, ti si divna! Zdi se mi, da doživljam čudo. Prelepo je, bi dejal. Kar verjeti ne morem. Saj ni mogoče, da bi ti bilo sploh kaj do mene.

— Pa mi je vendar!

— Zelda. Ko vendar vsi mladeniči kar nore za teboj!

— Neumnost. Za druge se prav nič ne zmenim.

— Da, vem. Toda kaj neki je to?

Tako zelo trpim; to boli.

— Da, tudi jaz trpim. Tu sedi...

Dragi Mihael.

— O, ti divno dekle! Ti si najkrasnejše in najbolj dražestno dekle, kar sem jih kdaj videl. Jaz sem pa taka ničla, da me je kar sram pogledati ti v oči.

— Meni si zelo drag.

— Saj nisem nič.

— Pst, ne govori tako. Nekega dne boš velik umetnik.

— Ah, pusti to, Zelda. Povej miraje, kdaj se zopet vidiva. Kmalu? Saj ne bom mogel živeti, če se ne bova kmalu zopet videla.

— Ne vem, kako in kaj storiti. Stric me zvečer ne bo pustil z doma.

— Kaj ne moreš oditi skrivaj?

— Ne upam si. Če bi me zasačili, bi me živo potegnili iz kože.

— Po šoli te bom čakal.

— Ah, ne, nikar ne stori tega. Vsi naju poznajo tu in če naju vidijo skupaj, začno brusiti jezike.

— Kdaj se bova torej videla?

— Njegovo vprašanje je zvenelo skoraj ko tožba.

— Ne smeš me čakati tako blizu šole, da naju ne bodo vsi videli.

— Ah tako. Torej na oglu Bush, a?

— Ah ti, Zelda!

— Me imaš res rad?

— Zelda, jaz, jaz — jaz — — jaz te ljubim. Ljubim te z vsem srcem; ljubim te z vso dušo — — z dušo in telesom! Vsak atom na meni te ljubi...

Umreti bi mogel zate.

Darila za Božič in Novo leto!

nudi v novo preurejeni trgovini:

Ivan Božataj

Kongresni trg št. 19

Poleg Nunske cerkve

in sicer:

Moderne lestence za jedilnice, salone, gosposke sobe.
Moderne ampuke za spalnice.
Svetiljke za nočne omarice.
Okrasne svetiljke.
Pisarniške svetiljke.
Ročne in žepne svetiljke.

Svilene senčnike po naročilu.
Likalnike in kuhalnike.
Kuhalne plošče.
Čajne kanglice.
Grelne blazine.
Masažne aparate.

Oglejte si zalogo!
Izredno nizke cene!

GRITZNER — ADLER

Sivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba — najboljši material!

URANIA
pisalni stroj
v 3 velikostih

Novost!

Sivalni stroj
kot damska
pisalna miza

Le pri

JOS. PETELINC - LJUBLJANA

TELEFON INTERURBAN 2913

Zmerne cene tudi na obroke

Premog, drva, koks

prodaja

»ILIRIJA« d. o. z., Ljubljana,
Dunajska cesta telefon 2820 —
Miklošičeva cesta telefon 2395.
102/T

MODROCE

peresnice, otomane, divane (pantent), fotelje, salonske in kuhinske garniture — dobite najsolidnejše pri

SAJOVIC,
LJUBLJANA, Stari trg 6

Klavirji!

Za Božič kupite na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Hötzl, Stingl original, ki so nesporno najboljše (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod. izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

ALFONZ BREZNIK
Mestni trg 3.

Najcenejša posojevalnica.

Prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

Božična darila

v največji izberi, nizkih cenah nudi
cenj. odjemalcem trdka

F. M. Schmitt

LJUBLJANA

Pred škofijo

Lincarjeva ulica

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah
za odgovor znakom! — Na vprašanje brez znakov ne
odgovarjamo! — Najmanjši oglas Din 5.—

ZASTOPNIKE

v vsakem večjem kraju vse države IŠČEMO. Strokovno znanje ni potrebno. Visok zaslužek. Ponudbe na: Publicitas, Zagreb, Ilica 9 pod br. 25166.

HARMONIKE

Izdelujem nove in sprejemam v popravilo vse glasbene instrumente. — JANC, LJUBLJANA, Bohoričeva 9.

Likanje obleke ali suknje

Din 18.—

Vaša obleka, smoking, suknja, kostum ali plašč bode zopet kot nov, ako pošljete v Wallet Express, Stari trg 19, ki Vam kemično očisti, zlika, pošije, vstavi novo podlogo, obrne. Za plesne koncerte takojšnja izvršitev, z dostavitvijo na dom. Obračanje 300 Din. Angleski abonma 4 kratno likanje mesečno 50 Din, s čiščenjem 100 Din. 3083

PERUTNINA!

Stajerska — sveže zaklana, nudim in sicer: purane, poularde, purice, gosi, race, kokoši, piščance, cene konkurenčne, dostavljam tudi na dom. Zahtevajte cenik. Aleks. Hedžet, trgovina s perutnino, Ljubljana VII, Aleševčeva ul. 7. 3078

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji

otroški in igračni vozički, pneumatica, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

»Tribuna« F. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov,

LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV 4

Priložnostni nakup za Božič

Rokavice

Nogavice

zimsko ter drugo perilo, damske torbice in aktovke, kravate, ROBEČKI, vsakovrstne TOALETNE POTREBŠČINE, naramnice in sploh GALANTERIJSKO BLAGO.

JOSIP PETELINC, Ljubljana

za vodo, blizu Prešernovega spomenika.

Zaradi velike zaloge znižane cene!

Odrasli in otroci

opravljajo z velikim uspehom zdravilni način za čiščenje in osvežitev krvi s FIGOLOM.

FIGOL se dobiva po vseh lekarnah po pošti pa razpošilja izdelovalec: Apoteka Dr. Semelič, Dubrovnik 2/60. - 3 steklenice s poštino 105, 8 steklenic 245, 1 steklenica 40 Din.

POZOR!

POZOR!

Sir in med

vseh vrst kupite po najnižjih cenah pri

Julij ZUPAN, Ljubljana, Sv. Petra c. 35

DOBRO BLAGO!

SOLIDNE CENE!

Makulturni papir

kg à Din 4.—

prodaja uprava Slovenskega Naroda,

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za strašenje psov, lov-

ske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.

Ljubljana, Kongresni trg št. 9

Prometni zavod za premog d.d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

Premog

domači in tujinski za domače

turjavo in industrijske vrste

Kovaški premog

Koks

Brikete

Prometni zavod za premog d.d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/a

Radijska oddajna postaja LJUBLJANA

RADIO kot si ga želite
namreč VISOK v kvaliteti in NIZEK v ceni.

Naša reklamna prodaja, ki traja od 10. novembra do 30. decembra 1930, obsega sledeče radijske sprejemne naprave:

- 400** D tektorskih aparatov, kompletnih z vsemi potrebščinami, ki so za poslušanje potrebne, za naplacho Din 80 ter petkratno mesečno plačilo po Din 45.
- 300** 1 elektronskih aparatov, kompletnih z elektronom, baterijami, antenskim materialom ter eno slušalko, za naplacho Din 100 ter osemkratno plačilo po Din 75.
- 200** 3 elektronskih aparatov »Reinartz«, kompletnih z elektronom, akumulatorem 18 ah, anodno baterijo 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materialom za naplacho Din 240 ter desetkratno mesečno plačilo po Din 180.
- 100** 4 elektronskih aparatov »Reinartz« z visokofrekvenčno elektronomko z zameženo anodo ter akumulatorem 36 ah, anodno baterijo 120 Volt, izbornim angleskim zvočnikom Ampion AC 27 ter antenskim materialom na naplacho Din 380 ter dvanaestkratno mesečno plačilo po Din 280.

Poslužite se ugodne prilike ter si naročite takoj Vaš aparat!

RADIO LJUBLJANA

LJUBLJANA, Miklošičeva 5.

MARIBOR Aleksandrova 4